The Hague Centre
for Strategic Studies

HCSS Focus
Het Com-netwerk

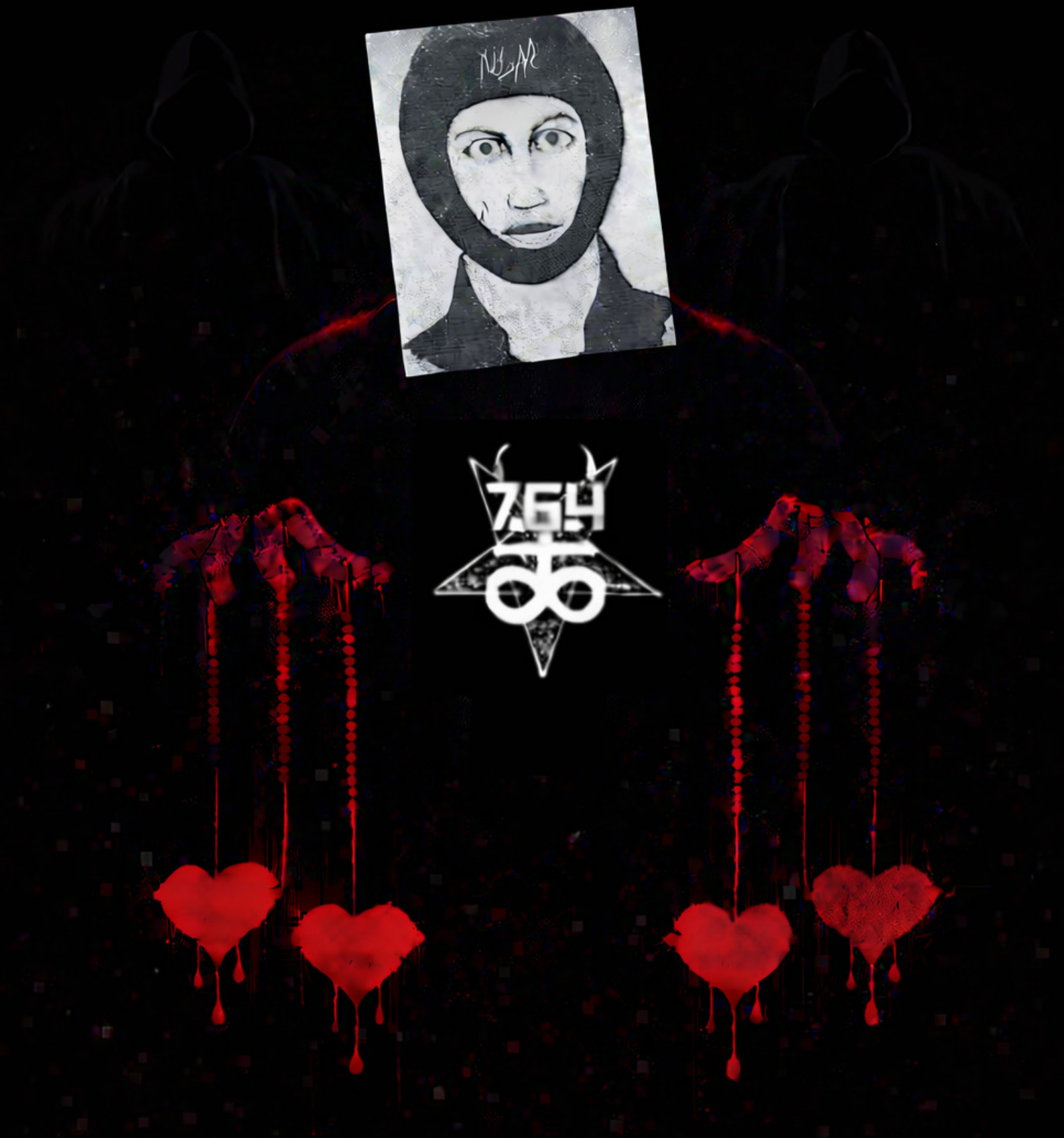

The Hague Centre
for Strategic Studies

HCSS Focus
Het Com-netwerk

Omslagafbeelding:
Canva

Maart 2026

Deze HCSS Focus is een product van zelfstandig onderzoek in samenwerking met onafhankelijke OSINT-specialisten buiten HCSS, met specifiek belangrijke kennisbijdragen en openbronnenmateriaal door “Mary” (actief voor Capitol Terrorists Exposers). De analyses in dit rapport zijn afgerond in februari 2026. Gebeurtenissen of ontwikkelingen die plaatsvonden in de periode tussen afronding en publicatie zijn niet van invloed geweest op de bevindingen.

Inhoud

Nb. Dit rapport bevat beschrijvingen van online groepen waarin sprake is van extreme vormen van manipulatie, seksuele uitbuiting, zelfbeschadiging en geweldsverheerlijking. Sommige passages of beelden kunnen als schokkend worden ervaren. De inhoud is opgenomen om de aard en ernst van het fenomeen zorgvuldig te duiden, niet om deze te sensationaliseren.

Voor hulpvragen of meer achtergrond over hoe gedrag van Com-slachtoffers of -daders te herkennen of hoe daarmee om te gaan, verwijzen wij naar het Landelijk Steunpunt Extremisme (LSE), naar het Nederlands Jeugdinstituut, naar stichting Offlimits, Fier, of naar het Centrum Seksueel Geweld (CSG). Deze instanties hebben in de praktijk al te maken gehad met meldingen of zij bezitten de expertise en het instrumentarium voor ondersteuning of behandeling.

Takeaways

Com is de term voor een relatief nieuw netwerk van online groepen dat Nihilistisch Gewelddadig Extremisme wordt genoemd. De groepen met veelal (zeer) jonge leden, houden zich bezig met sextortion, het maken en verspreiden van kinderporno, het mishandelen van dieren, moord, aanslagen, en het aanzetten tot automutilatie, geweldpleging of zelfdoding. Het netwerk wordt als nihilistisch gezien omdat het ideologie-arm is. Een klein gedeelte van het netwerk is wel ideologisch gemotiveerd en kan worden beschouwd als "accelerationistisch". Accelerationisten streven naar versnelde maatschappelijke destructie om de weg te bereiden voor een witte etnostaat.

OSINT-analyse in samenwerking met HCSS toont aan dat tientallen Nederlanders actief zijn binnen dit netwerk. Uit arrestaties, openbronnenonderzoek en inventarisaties door onafhankelijke analisten of journalisten blijkt dat minstens tientallen Nederlandse jongeren betrokken zijn als dader- of slachtofferfiguur. Op dit moment worden meerdere verdachten vervolgd voor verschillende ernstige misdrijven, waaronder lidmaatschap van een terroristische organisatie.

De dreiging is drieledig en neemt internationaal toe. Ten eerste is er een directe dreiging van aanslagen. De FBI meldde een verdrievoudiging van de caseload gerelateerd aan nihilistisch gewelddadig extremisme in de VS. Ten tweede is er een dreiging van langdurige (mentale) schade bij een al kwetsbare categorie kinderen of jongvolwassenen. Ten derde is er een maatschappelijk probleem van toenemende online normloosheid waarvan het Com-fenomeen een symptoom is.

Uniek en problematisch is de vervlechting van dader- en slachtofferschap. Binnen Com-achtige netwerken lopen dader- en slachtofferrollen regelmatig door elkaar: individuen worden eerst gegroomd, vernederd of afgeperst en groeien later zelf uit tot daders of aanjagers. Dit creëert complexe dilemma's voor strafvervolging, jeugdbescherming en hulpverlening, omdat klassieke scheidslijnen tussen schuld, dwang en kwetsbaarheid vervagen.

Aanpak impliceert met name preventie en bewustwording. We kunnen het internet niet dichtregelen, noch is er vooralsnog veel regie over socialemediaplatformen. Daarom liggen de belangrijkste antwoorden in preventie, mediawijsheidsonderwijs, bewustwording en een actieve betrokkenheid bij wat jongeren online bezighoudt.

Herijking wettelijke grondslagen en digitale bevoegdheden. De aanpak van online extremisme is vaak nog symptomatisch, reactief, en strafvorderingsgefocust. Dit komt mede door verouderde wettelijke kaders die staan tegenover zeer wendbare en gelaagde online netwerken. Er moet werk gemaakt worden van een geïntegreerd plan voor wettelijke herijking zodat politie en partijen als de Autoriteit online Terroristisch en Kinderpornografisch Materiaal (ATKM) effectiever kunnen handelen tegenover een dynamisch online extremistisch ecosysteem.

Sterkere OSINT-capabilities. Een toekomstbestendige aanpak vraagt om structurele versterking van openbronnenonderzoek, niet alleen technisch maar vooral inhoudelijk. Diepgaand begrip van online subculturen, taal, symboliek en impliciete codes is onmisbaar maar ligt nu vaak bij spaarzame particuliere, en vaak vrijwillige onderzoekers en onderzoeksjournalisten. Zonder deze expertise blijven signalen onzichtbaar of worden zij verkeerd geduid. Gerichte investeringen in werving, opleiding en structurele verankering van OSINT-kennis zijn daarom essentieel.

1. Introductie

Het 'Com-netwerk', met groepsnamen als 764, No Lives Matter, Maniac Murder Cult, is een zogenaamd "Nihilistisch Gewelddadig Extremistisch" netwerk waarin jongeren zich bezighouden met verschillende overlappende domeinen van (digitale) criminaliteit, misbruik en gewelddadige misdrijven. De deelgebieden worden ook wel aangeduid als "Cyber Com" (gericht op cyber crime zoals hacken, "swappen", doxen, "swatten", en valse bommeldingen), "Sextortion Com" (gericht op grooming, seksueel misbruik en gedwongen handelingen) en "Offline Com"[1] (gericht op fysieke mishandeling, geweldpleging, moord en aanslagen). Het netwerk ontstond in 2021 (hoewel de voorloper "CVLT" al in 2017 werd opgericht voordat het Com-netwerk al als zodanig bestond).

Recent is de aandacht voor het Com-netwerk enorm opgelaaid. Omdat de praktijken vaak zo bloederig en extreem zijn, roepen ze grote maatschappelijke weerzin op. Tegelijk zorgt de morele paniek ervoor dat het fenomeen vaak niet goed begrepen wordt. Hierdoor ontstaat een risico op reflexmatige maatregelen of op onwenselijk sensationalisme. Duiding en contextualisering zijn daarom van belang. Hoe extreem ook, het Com-netwerk heeft voor sommigen een ongrijpbare aantrekkings- of verstrikkingskracht die bijdraagt aan de hardnekkigheid van het fenomeen. In deze HCSS Focus lichten we toe wat het Com-netwerk is, welke kenmerken het heeft, en wat de implicaties zijn in termen van daderschap en slachtofferschap.

***Doelgroep**. Deze HCSS Focus is ontwikkeld in het kader van het programma Strategische Monitor Politie dat HCSS uitvoert in opdracht van de Nederlandse politie. De focus is een duidend instrument en beoogt bij te dragen aan het beeld van veiligheidsprofessionals en een feitelijk debat. Deze focus is géén specialistische handreiking voor het omgaan met daders of slachtoffers. Daarvoor verwijzen wij naar het Landelijk Steunpunt Extremisme (LSE), stichting Offlimits, Fier, of naar het Centrum Seksueel Geweld (CSG). Voor meldingen verwijzen we naar de Autoriteit online Terroristisch en Kinderpornografisch Materiaal (ATKM).*

[1] Soms ook wel "In Real Life Com" of "IRL Com" genoemd.

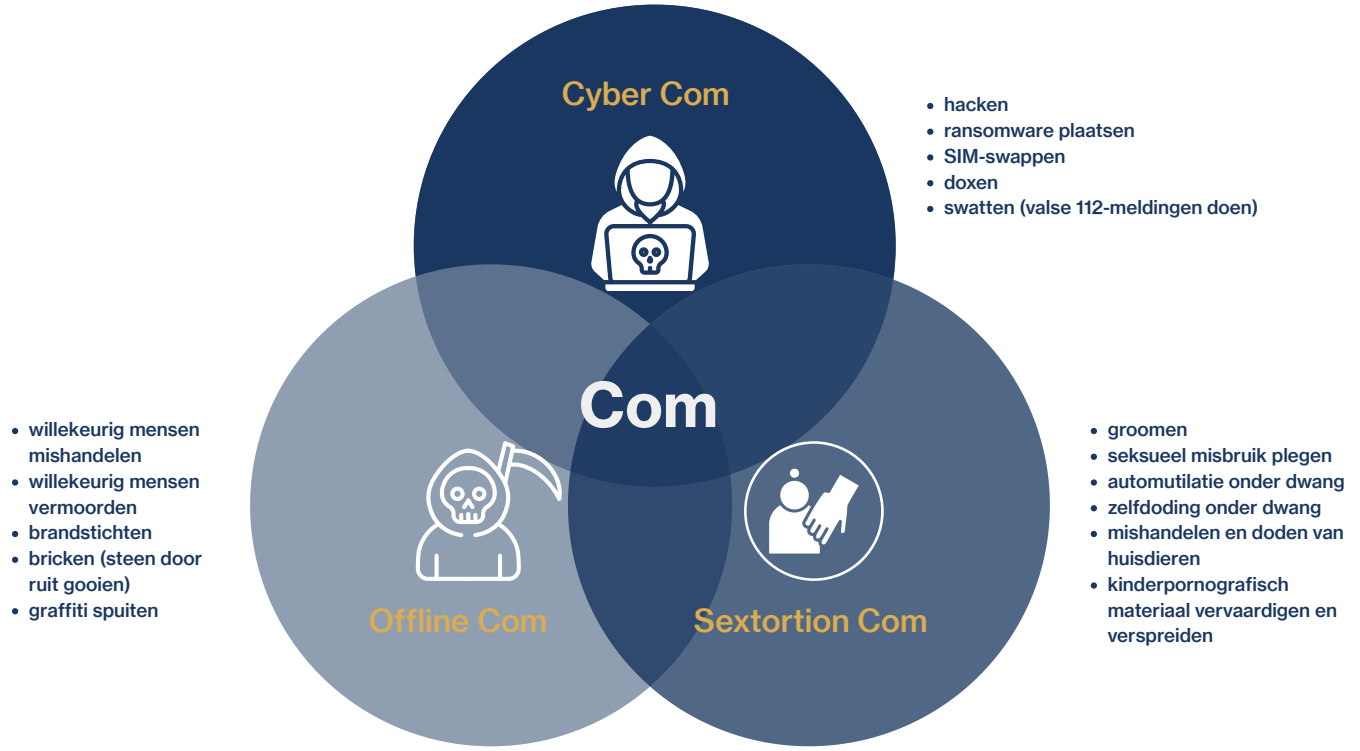

Figuur 1. Schematisch overzicht van de deelgebieden in het Com-netwerk en hun vormen van criminaliteit.

Urgentie vanuit Nederlands perspectief. In het netwerk zijn op het moment van schrijven minstens 70 Nederlanders actief (wat kan variëren van deelname aan chats tot betrokkenheid bij misdrijven als dader of slachtoffer). Sommige zaken blijken in retrospect te kunnen worden aangemerkt als Com-gerelateerd.[2] Ook zijn er inmiddels Nederlanders opgepakt die gerekend kunnen worden tot leiderfiguren of oprichters.

Nederlandse onderzoeksjournalisten[3], wetenschappers[4], de Nederlandse politie, de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) en gespecialiseerde instanties zoals het Landelijk Steunpunt Extremisme (LSE) en de Autoriteit Terroristisch en Kinderpornografisch Materiaal (ATKM) hebben eerder gewezen op de gevaren van het Com-netwerk.[5] Toch blijft het fenomeen relatief obscuur. Com-groepen staan in de belangstelling vanwege de maatschappelijke angst voor kindermisbruik. Die is terecht, tegelijk is Com een relatief klein ecosysteem dat met name kinderen met een vaak al zeer kwetsbare en beschadigde achtergond aantrekt. Typerend is de neerwaartse morele spiraal die zij met elkaar creëren waarin dader- en slachtofferposities soms vervagen. Een overmatige focus op Com als een misbruiknetwerk kan afleiden van de nationale veiligheidsdreiging die ook van

2 Zie vonnis: Rechtbank Limburg. (2025, 29 augustus). *ECLI:NL:RBLIM:2025:3105*.

3 NRC. (2025, 24 augustus). *In deze chatgroepen worden de meest sadistische beelden gedeeld, kinderen afgeperst en aangezet tot automutilatie of zelfs moord; ook Nederlandse jongeren* (artikel). NRC.

4 Van Buuren, J. (2025, 6 februari). *Wedstrijdje nihilisme*. De Groene Amsterdammer.

5 NOS. (2026, 4 februari). *Zeker vijf Nederlandse meisjes aangespoord tot zelfdoding via chatgroep*. NOS Nieuwsuur.

Com uitgaat. Voor een klein deel van de leden geldt dat er een risico is van (dodelijke) geweldpleging en aanslagen.

Door de lens van online extremisme beschouwd. HCSS publiceerde in 2025 over de gevaren van online extremistische ecosystemen. Dit rapport 'Van meme tot moord'[6] had een wegbereidende functie. Met behulp van inzichten van OSINT-onderzoekers, wetenschappers en de Nederlandse politie concludeerden we dat extremisme steeds duidelijker door een digitale lens moet worden beschouwd. Over de hele linie ontstaan extremistische 'broedkamers' waarin geweld wordt verheerlijkt en waarin hele jonge mensen radicaliseren. Het Com-netwerk past qua internetcultuur in dit ontwikkelingsbeeld. Maar zelfs met deze context op het netvlies blijft het Com-netwerk een uniek en lastig te categoriseren fenomeen. Dat blijkt ook uit de uiteenlopende strafbare feiten die Com-leden ten laste worden gelegd. Om die reden is een specifieke focus van meerwaarde.

Onderzoeksmethode en totstandkoming. De analyse van Com is niet eenvoudig. Blootstelling is niet zonder risico. Groepen laten zich niet eenvoudig identificeren of infiltreren. De kennis in dit rapport is het resultaat van een internationaal netwerk van schaarse OSINT-specialisten en onderzoeksjournalisten die ingevoerd zijn op basis van primaire bronnen. Materiaal dat door deze specialisten is vergaard kon door HCSS worden ingezien. HCSS heeft ook zelf enkele broadcastkanalen gevolgd. De inzichten daaruit zijn voor de duiding van de extremistische kanten echter van geringere waarde omdat ze tot de buitenste 'schil' behoren van het netwerk. Voor besloten groepen is doorgaans toegang vereist op basis van eigen gemaakte geweldscontent wat een onoverkomelijke barrière oplevert.

De Nederlandse nationaliteit van Com-leden is vastgesteld op basis van deducties en uitingen die werden gedaan in groepen. Het gaat om screenshots, chatexports en instructies voor sextortion of zelfmoord die door OSINT-specialisten zijn geadministreerd en die relevant zijn voor de duiding van het fenomeen. Omwille van bescherming van deze personen, houdt HCSS de namen van betrokken specialisten geheim. Tot slot heeft HCSS ook strafzaken gevolgd en bijgewoond om meer grip te krijgen op de context en het profiel van Nederlandse Com-verdachten.

Leeswijzer. *Dit rapport is opgebouwd van duiding naar strategisch beleidsperspectief. 'Het Com-netwerk 'in a nutshell'' geeft een beknopt overzicht van het fenomeen, waarna de belangrijkste kerngroepen worden besproken. De daaropvolgende hoofdstukken gaan in op de spreiding, organisatie en structuur van het netwerk, gevolgd door een blik op de complexe verwevenheid van dader en slachtoffer. Met de analyse op het netvlies geven we ten slotte enkele strategische beleidsrichtingen.*

6 Bakker, G., van Aken, T., van Pappelendam, P., & Jeuken, J. (2025, 24 augustus). *Van Meme Tot Moord: Hoe online extremistische broedkamers een nieuwe generatie van geweld kweken*. The Hague Centre for Strategic Studies (HCSS).

2. Het Com-netwerk 'in a nutshell'

'Com' ook wel 'The Com' is een afkorting van 'community.' De oorsprong van deze naam ligt in een cybercrime-netwerk dat al eerder bestond. Bradley Cadenhead zat als jonge tiener al in het cybercrime-netwerk 'Com', maar ook in de vroege sextortion-groep CVLT. Toen hij als 15-jarige vervolgens zijn eigen, tevens meest beruchte, sextortion-groep '764' oprichtte, vloeiden het Cybercrime-netwerk 'Com' en de sextortion-groepen samen tot één netwerk, waarbij de naam 'Com' bleef bestaan.

Een lastig te karakteriseren fenomeen. Het Com-netwerk is moeilijk te categoriseren in extremistische 'hokjes'. Er gaan zelfs stemmen op om de term "extremisme" te herdefiniëren omwille van internetfenomenen als het Com-netwerk. De onzekerheid ontstaat onder andere omdat het Com-netwerk zich bezighoudt met een breed spectrum aan activiteiten die als niet-extremistisch en vooral crimineel opgevat kunnen worden. Maar ook omdat de extremistische ideologie en motieven vaak maar moeilijk te herkennen zijn.

Niet bij alle illegale activiteiten in het Com-netwerk denken we gelijk aan extremisme. In de groepen is een mix te herkennen van sextortion, cybercrime, het maken of delen van kinderpornografisch materiaal of gore-content (zie kader), maar ook moord, geweldpleging – en in mindere mate – "accelerationistisch" terrorisme (zie hieronder). Dat er strafbare dingen gebeuren staat dus vast, maar waar kijken we precies naar, en welke feiten kunnen ook daadwerkelijk worden bewezen?

> ***Gore.*** *Beeldmateriaal van verminkingen, dodelijke ongevallen of moord dat online wordt aangeboden op websites of circuleert in socialemediagroepen. Het is bekend dat herhaalde consumptie leidt tot tolerantieopbouw en verslavingsachtige trekken kan aannemen. Binnen Com-groepen wordt gore-content gedeeld vanwege de shockwaarde en om de morele grensoverschrijding te benadrukken. Tegelijkertijd vormen Com-groepen ook een productieomgeving omdat leden beelden van verminking en automutilatie in omloop brengen. Dit dient ten dele een radicaliseringsdoel: de effecten van desensitisering passen in een tactiek van taboedoorbreking.*

Pas recenter begint men het Com-netwerk echt als een eigenstandig fenomeen te beschouwen, en worden Com-leden ook met meer kennis van dit netwerk berecht. In het verleden probeerde men Com-zaken bijvoorbeeld rond te krijgen door bij de tenlastelegging in te zetten op het bezit of vervaardigen van kinderpornografisch materiaal. Maar dit verraadt dat men nog niet altijd voldoende grip had op het fenomeen en de cultuur eromheen: Com-leden vervaardigen en verspreiden beelden, maar dit is onderdeel van de sextortion-praktijk waarmee jongeren elkaar in de tang houden (en dus niet primair vervaardigd met een pedoseksueel oogmerk).[7] Dat er nu met meer samenhang wordt gekeken naar Com en

[7] Global Network on Extremism & Technology. (2024, January 19). *764: The intersection of terrorism, violent extremism, and child sexual exploitation*. GNET-Research.org

de subculturele karakteristieken is terecht en heeft er ook toe geleid dat men is gaan zoeken naar benamingen zoals "Nihilistisch Gewelddadig Extremisme".

Tegelijkertijd blijft er onzekerheid of er in ideologische zin wel echt sprake is van extremisme of zelfs terrorisme. De aarzeling ontstaat alleen al omdat Com-deelnemers erg jong zijn (de jongste waargenomen deelnemer is 8 jaar) en helemaal niet bezig met politiek, religie, of maatschappelijke ontwikkelingen. Maar ook voor de wat oudere, jongvolwassen leden geldt dat terroristische of extremistische geweldsmotieven moeilijk te ontwaren zijn. Com-leden zijn soms uit op destructie en moord, maar ideologische coherentie in hun motieven ontbreekt. Toch blijkt het ook riskant om gewelddadige intenties onvoldoende serieus te nemen. Er zijn wereldwijd inmiddels voldoende voorbeelden van (pogingen) tot moord of aanslagen. Wie beter inzoomt ziet echter dat het gaat om een kleine subcategorie van Com-leden die geïnspireerd is door zogenaamde "accelerationistische" ideeën. Deze notie klinkt behoorlijk filosofisch voor tienerextremisten. Enige toelichting is daarom noodzakelijk.

Accelerationisme en "Nihilistisch Gewelddadig Extremisme" (NGE). Groepen in het Com-netwerk duiden we, in navolging van de Amerikaanse Federal Bureau of Investigation (FBI), ook wel aan met de term "Nihilistisch Gewelddadig Extremisme" (nader afgekort als 'NGE').[8] Dat is zeker geen perfecte noemer maar hij dekt de lading enigszins. 'Nihilistisch' moeten we hier *niet* filosofisch interpreteren maar als 'ideologie-arm'. Uitsluitend voor enkele accelerationistische facties *binnen* Com geldt dat er sprake is van een min of meer ideologische motivatie, in de zin dat hun ideeën, ook al zijn ze slecht gearticuleerd, neerkomen op een actieve bereidheid om de democratische rechtsorde en zijn waarden te verwerpen en te ondermijnen met geweld.

Deze spaarzame extremistische motieven komen nog het nadrukkelijkst naar voren in de manifesten die circuleren. Ze beschijven hallucinante geweldsfantasieën waarin symbolen en retoriek uit diverse ideologieën worden samengevoegd en waarin de vernietiging van de rechtsorde wordt gepropageerd. Maar ook deze manifesten ogen vooral als knip-en-plakwerk waarin eerder veel persoonlijke frustraties en geweldsfantasieën doorklinken dan een extremistische of terroristische visie.

> ***Accelerationisme*** *– ontstond als concept in de jaren '90 in Warwick. Filosoof Nick Land richtte de Cybernetic Culture Research Unit (CCRU) op: een centrum voor anti-humanistische gedachtenexperimenten. In plaats van onethische technologieën af te remmen, flirtte men met een destructieve versnelling om zo een nieuwe wereld te scheppen. Tegenwoordig wordt de term accelerationisme vooral gebruikt om een extremistische ideologie te labelen die deze destructieve versnelling wil realiseren om een witte etnostaat te kunnen stichten. Groepen als Order of the 9 Angles, Tempel ov Blood, Atomwaffen en The Base staan bekend om het plegen van aanslagen. Van de laatste groep zijn de afgelopen jaren in Nederland meerdere jongeren veroordeeld. Echter, in relatie tot Com kan men zich afvragen of er een duidelijk accelerationistisch toekomstidee bestaat. Het lijkt meer op een vorm van geweld omwille van geweld, een vernietiging zonder horizon. Los van deze nuance zijn er voorbeelden van kruisbestuivingen. Beruchte Com-leden als "Kush" en "Duck/Gorebutcher" (Angel Almeida) blijken zowel aan Com als aan satanistisch- en neonazistisch-accelerationistische groepen verbonden.*

[8] In het Engels: NVE of Nihilistic Violent Extremism. Zie: Patel, K. (2025, September 16). *Director Patel's opening statement to the Senate Committee on the Judiciary*. Federal Bureau of Investigation.

Zijn Com-groepen in de kern extremistisch?

Ja, want...	*Nee, want...*
Sommige Com-leden laten zich inspireren door verschillende extremistische denkbeelden of ideologieën en pakken daaruit elementen die hen aanspreken of van pas komen. Dit wordt ook wel saladebar-extremisme genoemd.	*De sterk naar binnen gerichte groepen houden zich nauwelijks bezig met politiek of de maatschappelijke buitenwereld. Het gaat tenslotte om kinderen die soms zo jong zijn als 8 jaar. Hoewel er veel propaganda circuleert zijn de groepen ideologisch inhoudelijk leeg. Als er al sprake is van ideologisch materiaal dan is het incoherent en wordt het gebruikt voor de shockvalue of estetische waarde*
Er is soms sprake van crossmembership met accelerationistische groeperingen. Com-leden zijn dan tevens lid van of geïnspireerd door neonazistische of satanistische groepen en volgen hun extremistische ideologie. Dit geldt voor groepen als Atomwaffen Division, Tempel ov Blood en Order of Nine Angles.	*De meeste daders worden vervolgd voor illegale en criminele activiteiten zoals sextortion, bezit en verspreiding van kinderporno en dwang tot zelfbeschadiging.*
Groepen als NLM & 764 worden door sommige landen al expliciet beschouwd als terroristische organisatie. In Nederland heeft het OM Justin B. "Cxrpse" aangeklaagd wegens deelname aan een terroristische organisatie (zaak loopt nog). NLM streeft naar de gewelddadige vernietiging van de democratische rechtsorde.	*Anders dan extremistische motieven ziin deelnemers vaker gedreven door motieven van acceptatie, macht en aanzien (binnen de interne statuseconomie) of - in sommige gevallen - geld.*

Een milieu van manipulatie, sextortion en automutilatie. Het meest choquerende aspect van het Com-netwerk is de systematische praktijk van (digitaal) seksueel misbruik, en dwang of aanmoediging, automutilatie of zelfdoding. Deze praktijken zijn gebaseerd op een afhankelijkheidsdynamiek tussen daderfiguren en slachtofferfiguren. Daders profileren zich als "een vriendje van [het slachtoffer]" maar zijn intussen uit op 'het bezit' van zoveel mogelijk slachtoffers (meestal meisjes). Dit gebeurt door ze te groomen en ze met dwang aan te zetten tot het livestreamen van seksuele handelingen, het snijden van namen of symbolen in lichaamsdelen ("cutsigns" – hoewel dwang niet altijd kan worden hardgemaakt, bijvoorbeeld omdat meisjes zichzelf voor hun grooming al sneden), het maken van bloedtekeningen op badkamermuren ('blood walls') of het moeten martelen, vermoorden of verkrachten van huisdieren. Deze 'opdrachten' gebeuren uit naam van de daderfiguur. Slachtoffers moeten de naam van de dader en groepsleden in de eigen huid kerven. Het vergaarde beeldmateriaal dient voor de daders als statustrofee.

Foutief beschouwd als sekte of cult. Hoewel Com-groepen regelmatig als sektes of cults worden omschreven, is deze classificatie onjuist. Een sekte kenmerkt zich door een vereringssysteem van een charismatische leider, omlijst met leerstellingen en fysieke rituelen. Com-groepen missen een of meerdere van deze kenmerken maar functioneren volgens de wetten van een onlinestatuseconomie. Toch is de verwarring begrijpelijk, en wel om twee redenen: Ten eerste lenen groepen systematisch de symboliek van satanistisch-accelerationistische groepen zoals Tempel ov Blood en Order of the Nine Angles. Ten tweede, in sommige Com-groepen probeerden leiders in eerste instantie een cult-of-personality te vestigen, of betitelden leden zichzelf als "cultists". Rohan Rane (CVLT) en Bradley Cadenhead (764) zijn hiervan voorbeelden. De satanistische symboliek is uiteindelijk vooral een occulte façade.

> ***Cutshows** – zijn livestreams voor meestal een zo groot mogelijk publiek – waarin automutilatie wordt uitgevoerd in opdracht van de sextorter. Vaak vraagt deze om het snijden van de nickname of groepsnaam'. Fysieke eigendomsmarkering typeert de praktijk van exploitatie en het willen bereiken van totale controle over meisjes door daderfiguren in Com.*

Dreiging. Com-groepen vormen een niche-verschijnsel, ook al zijn de precieze aantallen van de deelnemers moeilijk te achterhalen. Toch moet de dreiging niet gerelativeerd worden:

1. *Kans op moord en aanslagen*. Het Com-netwerk vormt een omgeving voor (flits-)radicalisering en ontmenselijking waardoor er een risico bestaat op aanslagen door jonge extremistische eenlingen. Deze dreiging wordt binnen de VS ook aangemerkt als groeiende. De FBI rapporteerde over 2025 een groei van NGE-cases (als aandeel van een totaal van 1700 gevallen van "domestic terrorism") van 300 procent.[9]
2. *Fysieke en mentale schade bij jonge daders en slachtoffers.* Het Com-netwerk vormt een niche van seksueel misbruik en criminele exploitatie van en door jongeren. Slachtoffers én daders komen vaak uit dezelfde groep kwetsbare kinderen en halen het ergste in elkaar naar boven door het "immorele spel" waarmee ze elkaar proberen af te troeven. Verschillende cases laten zien dat – eenmaal verstrikt geweest in Com – de weg terug naar een normaal bestaan ingewikkeld is. De effecten door blootstelling aan dit extreme milieu, en de kans op terugval, verdienen alertheid vanuit het oogpunt van de mentale gezondheidszorg en jeugdzorg.
3. *Online normloosheid.* Het Com-netwerk signaleert een breder maatschappelijk probleem van online normloosheid. De subcultuur zet een kwalijke norm voor wat jongeren elkaar in extreme zin kunnen aandoen. De excessieve context van Com, vaak weer geïnspireerd door andere extreme online subculturen, confronteert ons met de vraag of we online wel voldoende in de gaten hebben wat er gebeurt en welke effecten dat heeft op de vorming, dan wel de steun voor toxische denkbeelden in de fysieke samenleving.

De Nederlandse situatie: tientallen betrokkenen, meerdere aanhoudingen. Er zitten in Nederland op dit moment meerdere Com-verdachten vast in afwachting van de inhoudelijke zaakbehandeling. Ook is er tenminste één (destijds 15-jarige) Com-dader veroordeeld. We meldden al dat op het moment van schrijven minstens 70 Nederlandse deelnemers actief zijn in Com-groepen. Bij de laatste inventarisatie werden 20 meisjes geteld. Volgens de politie is er sprake van tientallen Nederlandse slachtoffers, waarvan overwegend meisjes en jonge vrouwen.

Nederland legt mogelijk een juridisch precedent door verdachte Justin B, alias "Cxrpse", te vervolgen voor deelname aan een terroristische organisatie. Het Openbaar Ministerie beschouwt No Lives Matter in de aanklacht als terroristische organisatie en verdenkt B. van een leidende rol. Digitale rechercheurs vonden beelden van personen met "Cxrpse" in hun lichaam gesneden en beelden waarop terroristen als Anders Breivik (Utøya en Oslo aanslagen) of Brenton Tarrant (Christchurch aanslagen) werden verheerlijkt.

9 Patel, K. (2025, September 16). *Director Patel's opening statement to the Senate Committee on the Judiciary*. Federal Bureau of Investigation.

3. Kerngroepen

"Cyber Com" vormde de oorspronkelijke ondergrondse tiener cybercrime community waarin bijvoorbeeld hacks of swatting-acties werden gepland. Parallel daaraan ontstonden vanaf circa 2019 de eerste groepen van tieners die zich specifiek gingen toeleggen op sextortion en de verspreiding van kinderpornografisch materiaal. Deze 'richting' wordt meestal "Sextortion Com" genoemd. Met name de sextortion groepen "CVLT" en "764" werden in de jaren 2019-2021 populair. Bradley Cadenhead, de oprichter van 764, was ook lid van Cyber Com. Onder zijn leiding groeide 764 uit tot een server met enkele duizenden leden. Een deel van Cyber Com kwam hier terecht waardoor de domeinen sterker in elkaar over begonnen te lopen. Naast Cyber Com en Sextortion Com ontstond "Offline Com". Groepen met namen als No Lives Matter (NLM) en Maniac Murder Cult (MKU of M.K.Y., cyrillische afkorting) focusten zich meer op de verspreiding van gore en het plegen van gewelddadige misdrijven. In manifesten wordt bijvoorbeeld opgeroepen tot moord en maatschappelijke ontwrichting.

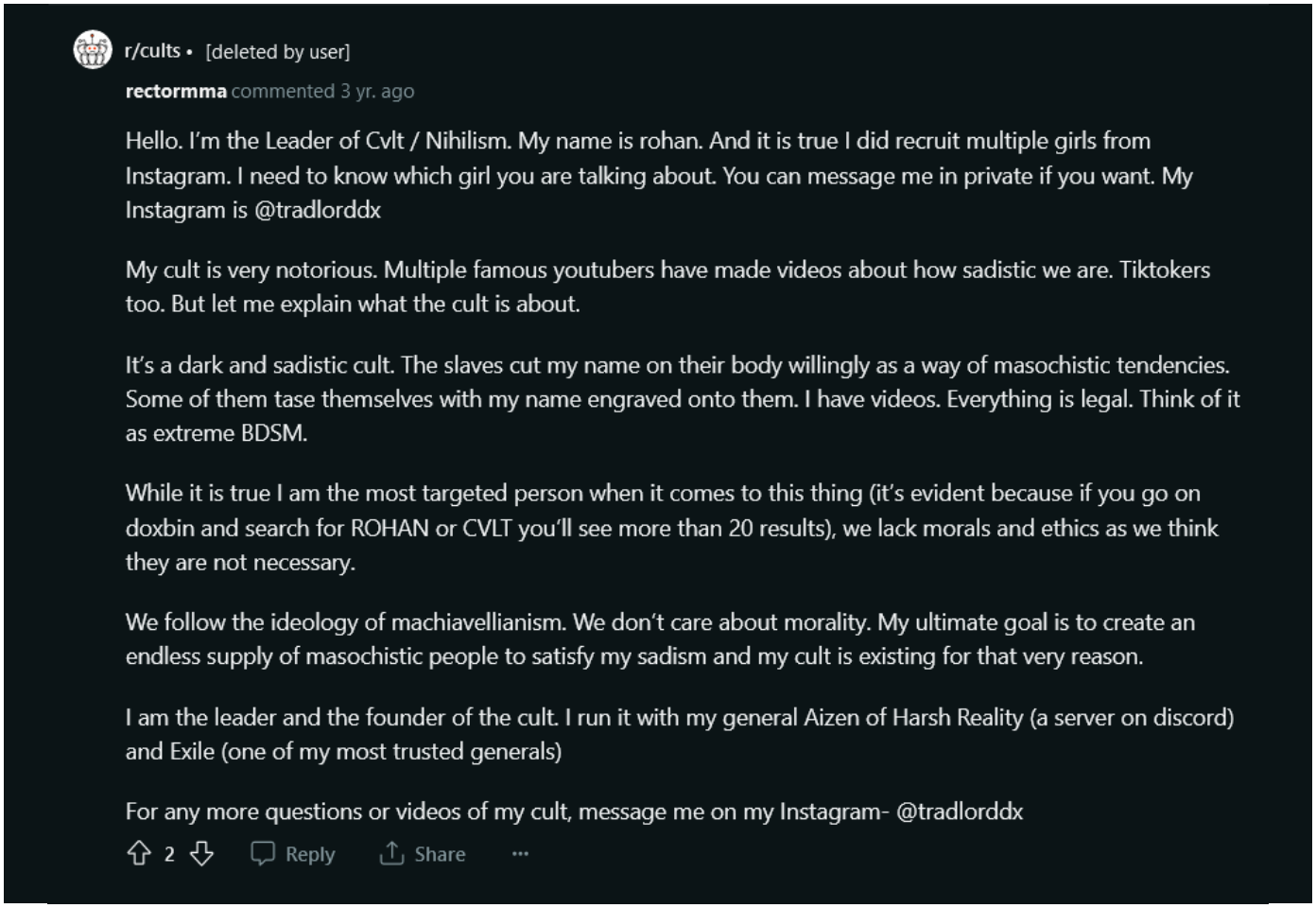

Figuur 2. Statement van Rohan Rane op Reddit. Opvallend is hoe hij zijn praktijken vrijpleit als "legaal". Daarnaast valt op hoe hij een opportunistische en onjuiste ideologische grondslag zoekt voor deze praktijken in BDSM-fetisjisme en machiavellisme.

CVLT wordt gezien als de eerste sextortion-groep, opgericht door Rohan Rane in 2017.[10] Rane zelf verklaarde te zijn gedreven door een mengeling van neonazistische motieven, haat tegen andere minderheden en vernietigingsfantasieën. Rohan probeerde met CVLT een cultus rondom zijn persoon te bouwen. Voor de groep groomde hij in eerste instantie op Kik meerdere minderjarige meisjes. Door middel van manipulatie en sextortion werden zij onder andere aangezet tot automutilatie. Opvallend is dat Rane in een Reddit-post wilde doen geloven dat zijn handelen legaal was omdat de meisjes zogenaamd zelf in zouden stemmen met automutilatie op basis van een wederkerige BDSM-relatie. Dit soort argumenten blijkt vaker terug te keren bij daderfiguren in Com. Immers, als uit chats geen expliciet verzet naar voren komt is het valse argument al snel gemaakt dat de automutilatiehandelingen op basis van vrijwilligheid worden verricht. De argumenten werkten niet voor de Franse openbaar aanklager, want in 2021 werd Rane gearresteerd voor misdrijven omtrent foltering en kindermisbruik. In de VS is Rane inmiddels ook aangeklaagd met drie van zijn groepsleden.

764. CVLT-lid Bradley Cadenhead richtte in 2021 zijn eigen groep op: 764. De sextortion-tactieken van CVLT nam hij mee en combineerde hij met Cyber Com skills. Maar 764 krijgt nog sterker dan CVLT een occult esthetisch sausje. Zo tooien groepsleden zichzelf regelmatig met symboliek van Order of the Nine Angles (O9A), een satanistische, neo-nazistische groep. De occulte symboliek heeft voor de leden van 764 aantrekkingskracht vanwege de shock value. Daarnaast moedigt O9A ook pedofilie en kindermisbruik aan als manier om taboes te doorbreken en de rechtsorde sneller af te kunnen breken. Deze accelerationistische standpunten helpen in die zin de sextortion-praktijken van 764 te legitimeren. Naast sextortion en het aanzetten tot automutilatie zijn er in 764 ook beruchte gevallen van aanmoediging tot zelfdoding (zie kader).

Voordat techplatformen vanaf circa 2021 veel actiever gingen bannen, telde de Discord-groep van 764 circa 8000 leden volgens journalisten van der Spiegel.[11] Na Cadenheads arrestatie in 2021 (op grond van misdrijven omtrent kindermisbruik[12]) ontstaan er tot op heden allerlei afsplitsingen en nieuwe generaties. Ondertussen worden vanaf 2023 regelmatiger leden gearresteerd met een duidelijke versnelling in 2024 en 2025. In april 2025 worden bijvoorbeeld Prasan Nepal (alias "Trippy") en Leonidas Varagiannis (alias "War") gearresteerd. Zij waren op dat moment de leiders van een nieuwe generatie 764. In december 2024 werd 764-lid Baron Martin gearresteerd, en in september 2025 werd hij toegevoegd als verdachte in de strafzaak tegen CVLT.[13] Maar ook buiten de VS worden arrestaties van 764-leden verricht. Deze arrestaties hebben echter niet kunnen verhinderen dat er nieuwe generaties van 764 zijn opgestaan die tot op heden actief zijn.

---

10 Le Figaro. (2025, 10 februari). *Séances de tortures d'adolescentes et «sextortion»: plongée dans le monde sadique de Rohan, bourreau virtuel aux sévices bien réels.*

11 Der Spiegel (2025, 30 juli). *Sadisten-Netzwerk um „White Tiger": Wie ein FBI-Agent an der Hamburger Polizei verzweifelte*.

12 The Washington Post (2024, 9 september). *On social media, a bullied teen found fame among child predators worldwide*..

13 ABC News (2025, 31 oktober). *DOJ, in a first, brings terrorism charge against alleged member of 764 network*.

De zelfverbranding van Samuel Hervey *in 2021 vormt een zeer extreem gedocumenteerd voorbeeld van ontsporende groepsdynamiek in 764. De 25-jarige Hervey was online al openlijk geweest over zijn doodsverlangen. Het 15-jarige 764-lid FMLK ('Fuck Martin Luther King') speelde daarop in door hem aan te moedigen zichzelf in brand tijdens een livestream zodat leden daar getuige van konden zijn. Hervey gaf hier gehoor aan. Tijdens de live uitzending juichten leden hem toe. FMLK verklaarde Hervey te hebben overgehaald omdat ze hem als een makkelijke prooi zag. In chats moedigde ze hem dagenlang aan in de veronderstelling dat het 'succes' van zijn zelfdoding voor haar een grote 'doorbraak' binnen de groep zou betekenen. Het tekent hoe het gehoorzamen op basis van manipulatie en sextortion dader-slachtoffers creëert die sociaal krediet willen scoren in de groep.*

No Lives Matter (NLM) ontstond rond 2023 als offshoot van het 764-netwerk en blijft aanvankelijk nauw verwant aan 764. Later distantieert NLM zich sterker vanwege meningsverschillen over de kinderpornografische content en sextortion op 764.[14] Als groep binnen Offline-Com focust NLM zich bovendien nadrukkelijker op fysieke geweldpleging zoals steekpartijen, moord en brandstichting. In de groep circuleert veel gore-content of materiaal van mishandelingen, steekpartijen en massaschietpartijen. Bij wijze van aanmoediging en instructie om zelf te moorden worden in NLM tactische handleidingen gedeeld zoals de "NLM x MKU Kill Guide". Op basis van geolocatie is achterhaald dat sommige gefilmde situaties ook in Nederland plaatsvinden.

Inmiddels zijn er meerdere arrestaties van NLM-leden verricht, waaronder in Nederland. In 2024 worden in Zweden twee leden gearresteerd (aliassen "Slain" en "Chai") na het livestreamen van steekpartijen.[15] In Nederland wordt in juli 2025 vermeend oprichter en oud-leider van NLM, Justin B. (alias "Cxrpse") opgepakt. Hij wordt onder andere verdacht van deelname aan een terroristische organisatie.[16] Deze strafzaak loopt nog en er zijn signalen dat er minstens nog een Nederlandse NLM'er actief was.

Maniac Murder Cult (M.K.Y.) staat als groep in origine wat verder af van de bovengenoemde Com-groepen. Toch hangen leden in elkaars groepen en zijn de manifesten van M.K.Y. (Haters Handbook) ook terug te vinden in groepen als NLM en 764. M.K.Y. is in aanzet een Oekraïense neonazistisch-accelerationistische groep en werd opgericht rond 2017-2018 in Dnipro, Oekraïne, door de 21-jarige Yegor Krasnov. In het Haters Handbook (versie 3), spreekt hij over een jeugd van misbruik en een vroege obsessie met geweld, nazisme en school shootings. Op 14-jarige leeftijd zou hij naar eigen zeggen zijn eerste moord hebben gepleegd op een dakloze man.[17] In de eigen propaganda identificeert M.K.Y. zichzelf als een moordcultus en een terroristische groep die uit is op het vestigen van gezuiverde witte etnostaat. De accelerationistische doelen worden ook in deze groep omlijst met allerlei verwijzingen naar het occulte en satanistische.

M.K.Y. heeft gewelddadig beeldmateriaal gedeeld van mesaanvallen en vechtpartijen op zowel Telegram als het Russische VKontakte.[18] Als toegangseis moet een persoon bewijs

14 Dit blijkt bijvoorbeeld uit het gezamenlijke manifest "NLM x 764 – Classified" waarin de gezamenlijke strategie van geweld en maatschappelijke terreur wordt onderstreept.

15 SVT Nyheter. (2024, 19 oktober). *Minst åtta attacker i Stockholm kopplas till sadistiskt nätverk på Telegram*.

16 NOS Nieuws. (2025, 28 oktober). *Oprichter (25) van sadistisch netwerk zegt dat hij zijn leven had gebeterd*.

17 Smith, P., & Adarlo, S. (2024, 4 december). *Brotherhood of Blood: Understanding the origins and trajectory of the Maniac Murder Cult*. Global Network on Extremism & Technology (GNET).

18 Idem.

Figuur 3 (links). Pagina uit het Haters Handbook waarin oprichter Krasnov wordt verbeeld met Swastika en waarin wordt opgeroepen om terreur te zaaien. Het geheel wijst op de neonazistisch-accelerationistische identiteit van Com-groep M.K.Y.

Figuur 4 (onder). Bericht in de M.K.Y. Telegramgroep (op dat moment 1000+ leden). De Russische tekst luidt, vertaald: "Als resultaat van een nieuwe "jacht" hebben de trouwe zonen van de cultus een zwarte bezetter vermoord door hem met messen te steken en hem daarna dood te slaan."

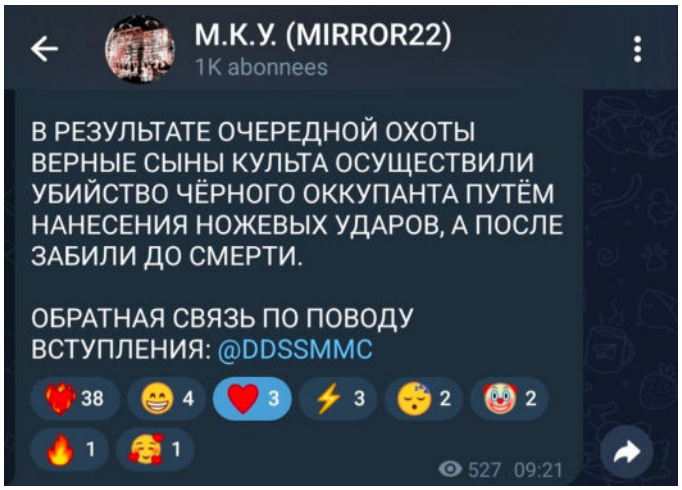

indienen van een mesaanval, moord, of het vervaardigen van chemische wapens.[19] Een bekende casus is de gearresteerde Nino H. (alias "Tobbz"). De Duits-Roemeense tiener filmde in 2022 hoe hij een Roemeense vrouw, waarvan hij dacht dat ze Joods was, van achteren doodsteekt. Tobbz was 764-lid maar verrichtte deze moord vermoedelijk als initiatiehandeling om bij M.K.Y. te mogen aansluiten. Interessant is dat de Russische FSB M.K.Y. enkele jaren geleden al herkende als terroristische organisatie. In 2021 werden tientallen leden gearresteerd op Russisch grondgebied, waaronder in Moskou en Sint Petersburg.[20] Bij deze arrestaties benadrukte het Kremlin de Oekraïense wortels om het frame te bestendigen dat M.K.Y. hoort bij de lange arm van Kiev om de Russen te terroriseren. De kans dat dit werkelijk zo is, is klein. Rusland heeft meer dan genoeg eigen ultranationalistische nazigroepen om rekening mee te houden. Het bestaan van neonazistische M.K.Y.-netwerken paste bovendien perfect in het Kremlin-narratief over "het Oekraïense neonazi-regime" gebruikt ter rechtvaardiging van de inval in Oekraïne.[21] Bovendien werd Krasnov al door de Oekraïense autoriteiten zelf gearresteerd in 2020. Andersom zijn er bovendien ook verdenkingen dat het Kremlin heimelijk in accelerationistische groepen rekruteert om aanslagplegers te vinden op Oekraïense doelwitten. Feit is in ieder geval dat een groep als M.K.Y., met zijn hoge geweldsbereidheid, ook inzet is geworden van geopolitieke strijd.

19 Argentino, M.-A., Gay, B., & Bastin, M. (2024, 11 september). *Nihilism and Terror: How M.K.Y. Is Redefining Terrorism, Recruitment, and Mass Violence*. *CTC Sentinel, Combating Terrorism Center at West Point.*

20 Idem.

21 Voice of America. (2021, 4 mei). *Polygraph Fact Check: Russia points at Ukraine with dubious terror plot involving Russians*.

Het is niet helemaal duidelijk hoe M.K.Y. voet aan de grond heeft gekregen in Westerse Com-netwerken. Sommige analyses wijzen op vroege uitwisseling tussen M.K.Y. en satanistische groepen die actief zijn in de VS, zoals Order of the Nine Angles (O9A), Satanic Front en Tempel ov Blood. De internationalisering lijkt vooral te zijn gebeurd onder de leiding van de opvolger van Krasnov, Michail Chkhikvishvili (alias "Commander Butcher").[22] Hij werd in juli 2024 gearresteerd in Moldavië en in mei 2025 uitgezet naar de Verenigde Staten. Daar staat hij terecht voor een plan om vergiftigde snoepjes uit te delen bij een synagoge in New York.

Gedaanteverwisselingen maar de kern blijft identiek. Buiten CVLT, dat al jaren defunct is, moeten 764, NLM en M.K.Y. op dit moment worden beschouwd als de ruggengraat van het Com-netwerk. Ook al bestaan de oorspronkelijk opgerichte Telegram-kanalen, messageboards of Discord-servers soms allang niet meer, en zullen sommige splintergroeperingen een nieuwe generatie willen beginnnen, Com-leden zetten de huidige communities in de geest van deze kernidentiteiten voort.

22 Anti-Defamation League. (z.d.). *Maniac Murder Cult (MKY, MKU, MMC)*

4. Structuur, omvang en organisatie

COM kan het best worden getypeerd als een gedecentraliseerd netwerk dat voortdurend in beweging is. De structuur van het netwerk verandert zeer regelmatig door het kat-en-muis-spel tussen moderatie en opsporing enerzijds, en adaptatie en migratie anderzijds. Flexibiliteit en wendbaarheid zijn daarom belangrijke eigenschappen van het Com-netwerk. Het beeld van het netwerk blijft vanwege deze permanente dynamiek altijd momentaan maar er zijn wel enkele typerende kenmerken.

Splintergroeperingen. Sinds de oprichting van de kerngroepen komen er tot op de dag van vandaag telkens afgeleide groeperingen op met nieuwe namen. Soms worden groepen opgeheven door moderatie, soms omdat ze 'onthoofd' worden door een arrestatie. Groepen heffen zichzelf soms op vanwege inactiviteit of interne ruzies over leiderschap. De arrestatie van kernfiguren betekent niet noodzakelijk het einde van een groep. Veel leden blijken op de hoogte van allerlei cyberstrategieën om de inhoudelijke kern van het netwerk te continueren.

Semi-gecentraliseerd leiderschap. Er is geen overkoepelende leider. Tegelijk hebben de afzonderlijke groepen binnen het netwerk vaak wél duidelijke leidersfiguren maar blijft de groepsdynamiek binnen de kaders grotendeels zelfgestuurd. Nieuwe leiders ontstaan doorgaans door zelf een groep op te richten. Deze groep wordt dan vaak een zogeheten 'nieuwe generatie.' Iemand die lid wil worden, moet doorgaans eigen content in DM's sturen. Bijvoorbeeld van een cutsign van zijn of haar naam of van de nieuwe groep waar diegene zich bij wil aansluiten. Of materiaal van een gewelddadige handeling zoals een mesaanval of 'bric-king'. Dit soort barrières geeft leidersfiguren regie. Sommige leiders kunnen daarnaast events organiseren. In 764 werd in september 2025 bijvoorbeeld de 'Terrorweek' afgekondigd.

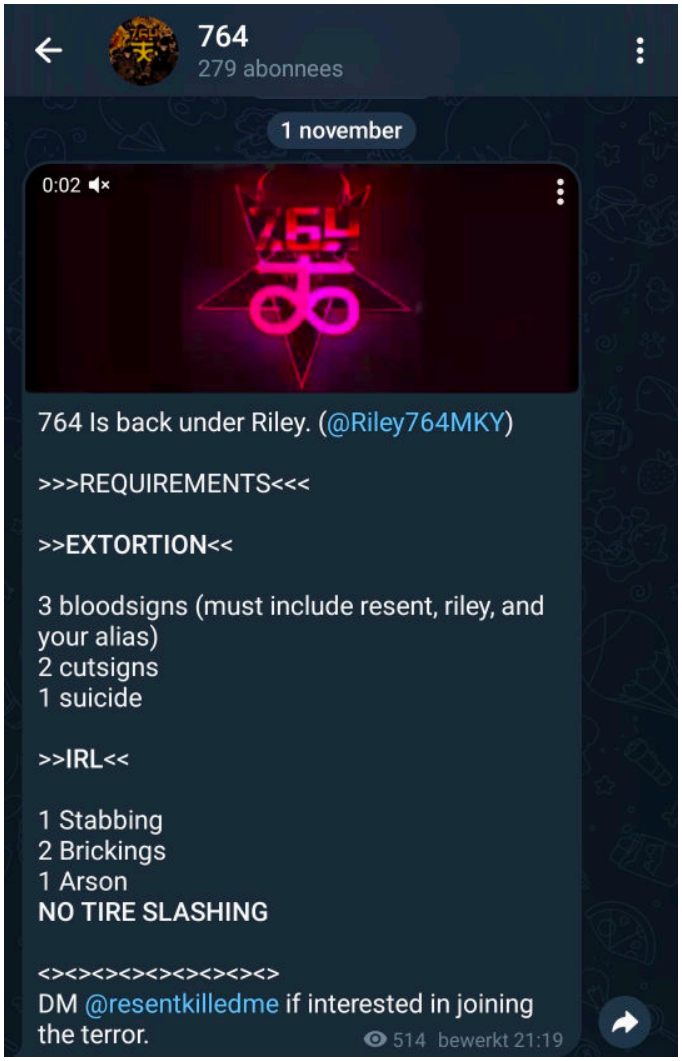

Figuur 5. Vastgemaakte message in een 764 announcement-kanaal waarin de toegangseisen voor de besloten groep kenbaar worden gemaakt. Aan de gebruikersnaam van leiderfiguur "Riley" is te zien dat hij zich zowel met 764 als M.K.Y. identificeert.

Figuur 6. Groepspoll in 764: welke van enkele van de meest beruchte 764-leden is de beste sextorter? De poll illustreert het aspect van intern gerichte competitie en de verheerlijking van immorele status.

De omvang van het Com-netwerk blijft een dark number. Het aantal deelnemers aan het Com-netwerk is niet precies vast te stellen. Er zijn ongetwijfeld op elk moment groepen buiten beeld. De gewoonte van het hebben van meerdere aliassen en alternatieve accounts vertroebelt het beeld. Naar schatting omvat het Com-netwerk op enig moment tientallen groepen met in totaal duizenden leden. Ook zien we de aliassen van een aantal 'regulars' in verschillende groepen bij herhaling opduiken, wat duidt op een tamelijk hechte cirkel van kernleden. De groepen zijn vaak niet groter dan tientallen tot honderden leden en overwegend internationaal samengesteld. Dit benadrukt het fringe-aspect. Het Com-netwerk lijkt met name soortelijk gewicht te hebben vanwege zijn extreme karakter maar niet vanwege zijn absolute aantallen.

Telegram en Discord zijn de basis voor de kern. Sterke privacybescherming en functionaliteiten hebben Telegram het meest populaire platform gemaakt. Groepen maken daarbij vaak gebruik van verschillende typen kanalen. Een announcement-kanaal dient als eenrichtingskanaal met name voor het zenden van informatie door de administrators, wat het bij uitstek geschikt maakt voor het verspreiden van instructies of propaganda. In besloten groepen wordt de meest extreme content gedeeld en vindt de meest toxische groepsdynamiek plaats, hoewel het ook geen uitzondering is dat dit soort zaken in de openbare groepen te vinden is. Tot slot is het gebruik van zogeheten back-upkanalen wijdverbreid. Deze kanalen helpen beheerders ook om een snelle doorstart te maken wanneer een hoofdkanaal wordt verwijderd. Eerder verzamelde ledenlijsten, mediabestanden en uitnodigingslinks kunnen hierbij onmiddellijk worden ingezet om een nieuw kanaal te vullen en de groep snel te herstructureren. Dit is vaak al binnen een half uur gerealiseerd.

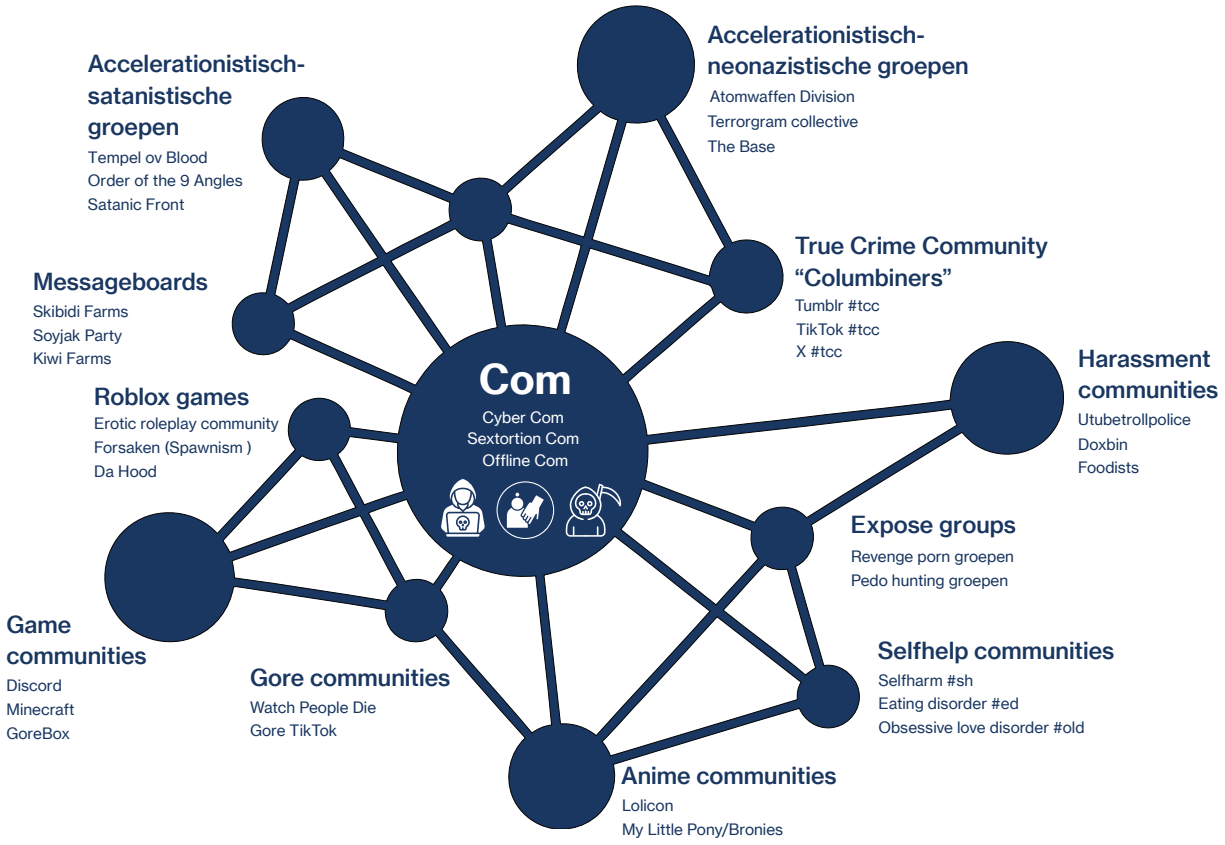

Figuur 7. Netwerkvisualisatie van groepen of gemeenschappen met een verwantschap of voedende relatie met het Com-netwerk.

Verwante subculturen en 'pijpleidingen' naar Com. Het COM-netwerk opereert niet als geïsoleerde, afgebakende entiteit, maar staat op meerdere manieren in verbinding met omliggende digitale communities en subculturen. Deze verwevenheid manifesteert zich op verschillende terreinen. Het kan gaan om leden die zich in meerdere werelden bewegen en zo een brugfunctie hebben tussen subculturen of andersoortige groepen. Het kan gaan om gemeenschappen die qua motief of activiteit verwantschappen tonen met waar Com zich mee bezighoudt. Het kan ook gaan om subculturen die aan Com verbonden zijn omdat ze

bezocht worden voor grooming-praktijken of omdat men uit deze subculturen leent als het gaat om content of esthetiek. Onderstaand netwerk is waarschijnlijk verre van volledig. Maar het maakt duidelijk hoeveel groter het Com-netwerk wordt met medeneming van het omliggende digitale domein.

- *Satanistisch-accelerationistische groepen.* Groepen als Tempel ov Blood, Order of the 9 Angles, en Satanic Front vormen een inspiratie voor Com-leden. Een enkeling is lid van zowel het Com-netwerk als van deze satanistische groepen of hadden contact met leden.
- *Neonazistisch-accelerationistische groepen.* Sommige leden in het Com-netwerk blijken ook geïnspireerd door neonazistische groepen als Atomwaffen Division of The Base.
- *True Crime Communities.* Dit zijn fan communities die zich interesseren voor gerucht-makende moordzaken en misdaad of het oplossen daarvan. Een klein deel hiervan is problematisch omdat het zich specifiek richt op de bewondering voor schoolshootings ("Columbiners" – verwijzend naar de Columbine Highschool Shooting, de eeste moderne schoolshooting die talloze daders heeft geïnspireerd).
- *Harassment communities.* Onlinegemeenschappen die zich structureel richten op het georganiseerd en extreem intimideren en vernederen van personen of doelgroepen. De tactieken van intimidatie overlappen voor een deel met die van (Cyber) Com.
- *Expose groepen* – dienen voor het delen van intiem beeldmateriaal van (meestal) vrouwen zonder toestemming, vaak met naam, woonplaats telefoonnummers of sociale media-profielen. Het doel is primair wraak (op ex-vriendinnen) of het aanbieden van sextortionmateriaal.
- *Selfhelp communities.* Gemeenschappen waar mensen online uitwisselen over allerlei (psychische) problemen of Identiteitsvraagstukken zijn een geschikt jachtterein voor grooming.
- *Anime communities.* De relatie tussen anime-gemeenschappen en het COM-netwerk is niet structureel maar subcultureel en esthetisch. Met name lolicon- en kawaii-thema's zijn breed herkenbaar en signaleren de onschuldige prooi-identiteit in het Com-netwerk. Communities rondom anime-fandom vormen dan ook een grooming-omgeving.
- *Gore communities* – zijn onlineomgevingen waar gore-content wordt gedeeld (zie eerder kader). Deze communities dragen bij aan de circulatie van dit materiaal, ook in Com-groepen. Daarnaast zijn er signalen dat leden van deze communities de weg vinden naar het Com-netwerk en vice versa.
- *Roblox games.* Op online game-platformen zoals Roblox kunnen gebruikers hun eigen games maken. In deze omgevingen ontmoeten kinderen elkaar en kunnen ze worden uitgenodigd voor toxische netwerken buiten het game-ecosysteem. In sommige gevallen ontstaan er rondom games toxische fandom communities zoals "Spawnism" (zie kader onder).
- *Messageboards.* Specifieke fora of imageboards waarop veel toxische content gedeeld wordt die mensen doet radicaliseren of radicalen aantrekken.

> ***Spawnism*** *is een fandom-community ontstaan in de context van de Roblox-horrorgame Forsaken. "The Spawn" of respawn-locatie in de game (verwijzend naar het verkrijgen van een nieuw leven) werd door een kleine groep spelers tot 'cultsymbool' gemaakt. Er zijn verschillende gevallen van kinderen die, aangetrokken door de extreme 'fandom', verstrikt raken in de misbruikpraktijk van Com: Slachtoffers worden aangemoedigd tot het in de huid kerven van het spawn-symbool. "KlaasK", die tevens het harrassmentforum Skibidi Farms runt, is ook leider van No Lives Matter en heeft Spawnism onder de paraplu van het Com-netwerk weten te plaatsen.*

5. Daders en slachtoffers

Het Com-netwerk genereert overduidelijk daders en slachtoffers. Maar tegelijk worden deze posities soms opvallend vloeibaar. Het gebeurt regelmatig dat slachtoffers medeplichtig worden aan misbruik. In deze sectie gaan we dieper in op hoe de sociale dynamiek eruitziet in het Com-netwerk, wat daderfiguren en slachtoffers typeert, en hoe men parasiteert op kwetsbaarheden.

Grooming en targeting op basis van mentale kwetsbaarheid. Daderfiguren in Com willen graag hun status consolideren door zoveel mogelijk meisjes in 'hun bezit' te krijgen. Groomers gaan in het begin meestal te werk met de-schot-hagel-methode: men gaat veel contacten aan totdat er een geschikt slachtoffer wordt geïdentificeerd. Het proces van het winnen van vertrouwen van iemand duurt vervolgens veel langer. Uit OSINT-analyse blijkt dat er vaak al psychosociale problematiek in het spel is bij slachtoffers (en zo komt later aan bod – ook bij daders). In de meeste digitale subculturen zijn kinderen transparant over seksuele en psychologische identiteit. Op platformen als TikTok, Snapchat of op Reddit- of Tumblr-fora worden potentiële slachtoffers zo gemakkelijker herkend aan de kringen waarin ze zich ophouden of aan hun profielhashtags, zoals #ed (eating disorder), #sh (self harm), of #old (obsessive love disorder). Dit schept een ideaal speelveld.

Aangrijpingspunten e-culture. Naast herkenbare indicaties van mentale kwetsbaarheid zijn specifieke e-culture-identiteiten en -omgevingen relevant. Een voorbeeld zijn de "ageplay" groepen op Roblox ("ageplay" duidt op een seksuele voorkeur voor een groot leeftijdsverschil tussen de "daddy" en de "little girl"). Vrouwelijke slachtoffers kunnen zich identificeren met "e-girl" cultuur (herkenbaar aan een seksueel getinte stijl met elementen van emo, goth en anime). Andere signalen zijn Japanse 'lolicon' (anime waarin prepubescente meisjes worden geseksualiseerd, vaak geclassificeerd als kinderpornografie) of 'guro anime' (waarin verbeeldingen van lichamelijke verminking als groteske kunstuiting geldt). Hoewel deze culturele voedingsbodems op zichzelf geen exclusieve indicator zijn—het risico van 'victim blaming' en verkeerd begrip van digitale cultuur is groot—is het wel van belang om digitale subculturen als indicator te herkennen.

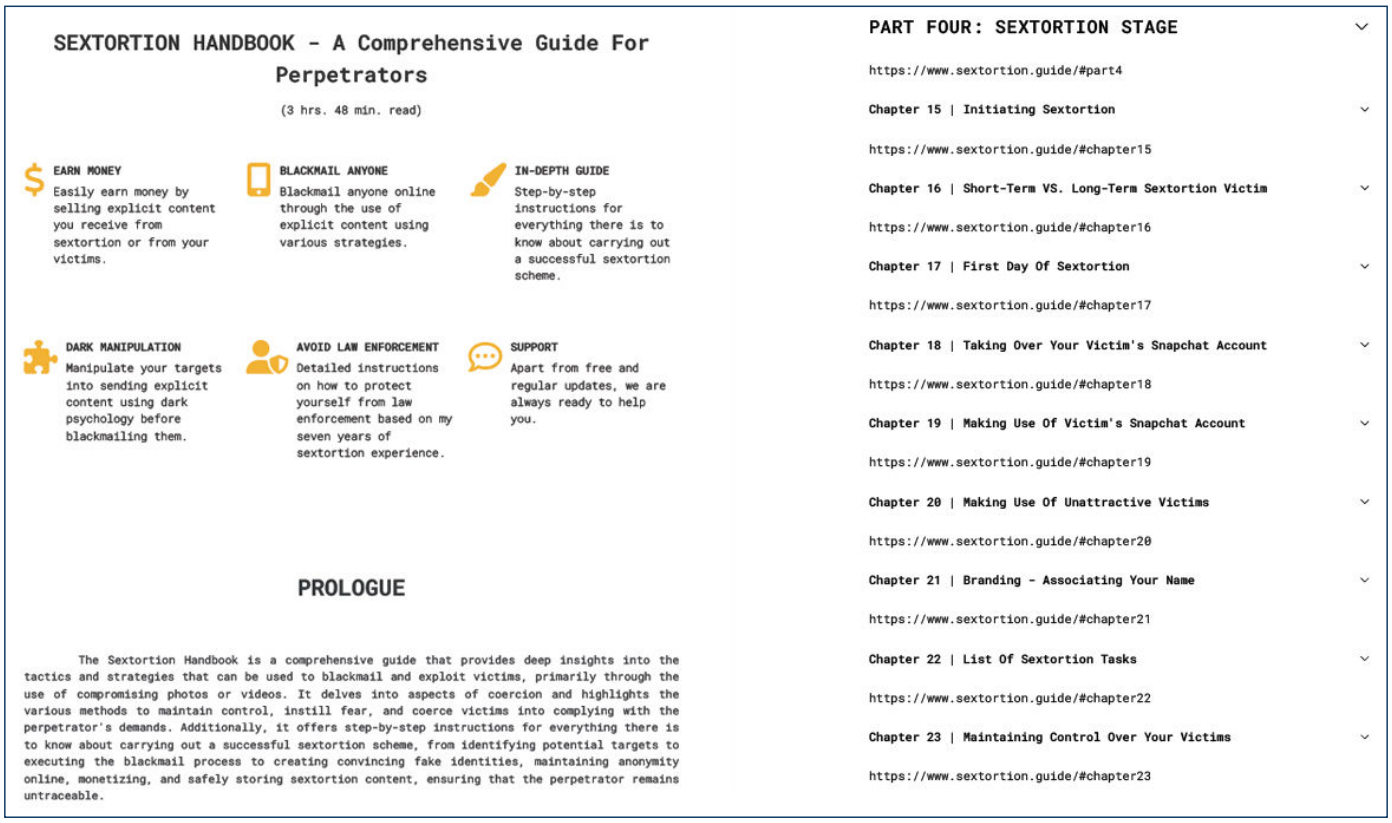

Figuur 8. Een voorbeeld van een uitgebreide sextortionhandleiding die circuleert in Com.

Handleidingen voor grooming en sextortion. Targets voor sextortion gaan een proces in dat sterk doet denken aan dat van loverboys. Er wordt een afhankelijkheidsrelatie gecreëerd aan de hand van lovebombing-tactieken: het slachtoffer wordt gepaaid en dan weer tactisch op afstand gezet om de toxische relatie te verdiepen. Ondertussen is het doel om zoveel mogelijk kwetsbare persoonlijke informatie te verzamelen. De zeer uitgebreide handleidingen voor sextortion die in Com circuleren maken duidelijk dat dit groomingproces niet bij gelegenheid gebeurt. Ze beschrijven van stap tot stap hoe je het beste lokprofielen aanmaakt; op welke voorkeursplatformen veel slachtoffers te vinden zijn; hoe je ontraceerbaar blijft, of hoe je zo effectief mogelijk het vertrouwen kan winnen.

Misbruik en exploitatie in het netwerk. Wanneer een slachtoffer eenmaal wordt opgenomen in het Com-netwerk, gaat psychologische groepsdruk een nadrukkelijkere rol spelen. Het slachtoffer wordt ingekapseld in een sociaal systeem waarin het loyaliteit moet laten zien, zowel aan de daderfiguur als aan de groep. Om deze gehoorzaamheid af te dwingen gebruikt men de verdere opbouw van sextortionmateriaal, cutshows en methoden van psychologische intimidatie, zoals doxing of shaming. Tegelijkertijd ontstaat een hermetisch gesloten digitale omgeving die van deelnemers eist om de buitenwereld tussen haakjes te zetten. Familie en vrienden worden neergezet als dom of vijandig. Niet zelden lijken slachtoffers, steeds verder geïsoleerd of verwaarloosd in de fysieke wereld, afhankelijk te worden van de (negatieve) aandacht die ze in de groep krijgen. De Com-groep gaat aanvoelen als een vertrouwde kring. Hierdoor komt het voor dat slachtoffers zich willen laten helpen, zelfs als de hoofdverantwoordelijke daderfiguur gearresteerd is.

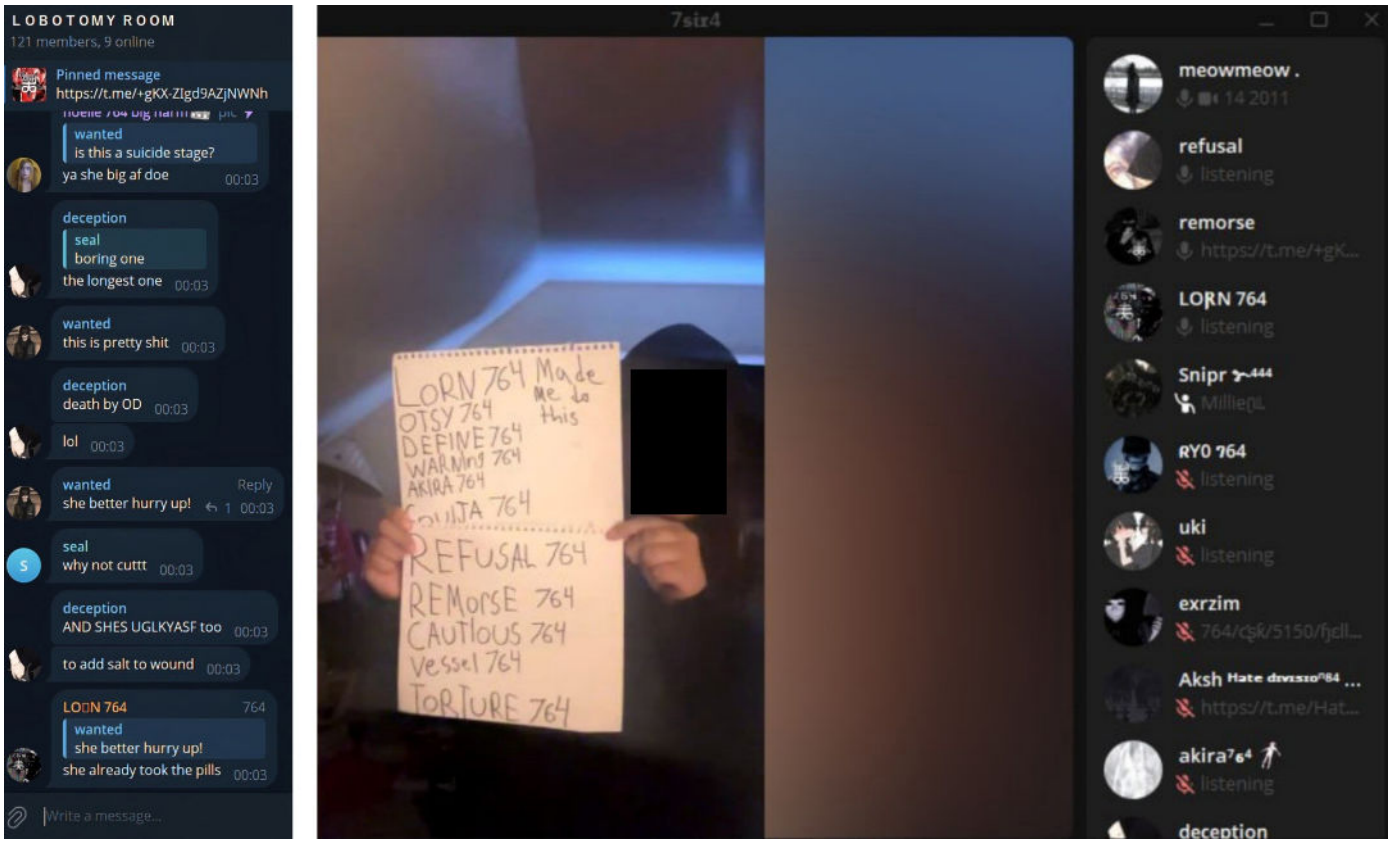

Figuur 9. Een slachtoffer van 764 houdt in een livestream pagina's van een schrift omhoog met namen van andere leden die haar hebben aangezet tot een poging tot zelfdoding ("...made me do this"). In de livestream is te zien hoe zij hoge doses medicijnen inneemt en ondertussen door de andere 764-leden wordt uitgescholden, belachelijk gemaakt en aangemoedigd om zichzelf sneller en gruwelijker te doden.

Desensitisering is een belangrijke versnellende factor in het extremisme dat kan ontstaan. Typerend voor Com is de aaneenschakeling van misogyne, racistische en misantropische chats, afgewisseld met beelden van school shootings, gore-content en (extreem) kinderpornografisch materiaal. Meer shock value kan over het algemeen rekenen op meer waardering. Zo ontstaat er een context waarin morele grenzen worden opgerekt. En deze opgerekte grenzen worden weerspiegeld in extreme opdrachten of aanmoediging tot extreme daden zoals cutshows of het uitzenden van iemands eigen zelfmoord. Er ontstaat een morele race to the bottom.

Dader- en slachtofferschap lopen regelmatig door elkaar heen. Gegroomde deelnemers kunnen zelf actief gaan bijdragen aan het oprekken van grenzen of het verzinnen van immorele opdrachten. Soms worden slachtoffers gedwongen om zelf nieuwe aanwas te ronselen. Op die manier slaat slachtofferschap om in medeplichtigheid. Er zijn meerdere cases van individuen die, na eerst doelwit te zijn geweest van grooming, vernedering of exploitatie, later zelf als dader optreden binnen de groep. Dit kan te maken met het willen stijgen op de ladder van de onlinestatuseconomie. Andersom kunnen ook daders en zelfs leiders in ongenade kunnen vallen en zelf een prooi worden (bijvoorbeeld door doxing of shaming).

De grens tussen dader- en slachtofferschap blijkt soms vloeibaar. *Een gedocumenteerd voorbeeld is dat van 764-lid "FMLK". Waar zij naar eigen zeggen slachtoffer was van grooming, speelde zij een opmerkelijke rol bij de zelfdoding van Samuel Hervey. Toen zij stuitte op Herveys voornemen om zichzelf om het leven te brengen heeft zij hem er in meerdere gesprekken van overtuigd zichzelf in brand te steken op een livestream. Ze zag dit als een buitenkans om haar status te verhogen binnen 764, wat ze ook uitriep tijdens de (opgenomen) livestream. Bij OSINT-onderzoek naar een Nederlandse Com-verdachte is eveneens een publiek profiel van een 764-slachtoffer (gedwongen tot minimaal één cutsign) met een verontrustende achtergrond naar voren gekomen. Deze persoon blijkt eerder zeer geweldsverheerlijkende ideeën te hebben gedeeld over school shootings. Tevens heeft ze een prominente rol gehad als admin in een Telegram-groep met deelnemers uit Com- en uit neonazistisch-accelerationistische groepen.*

Daders en onderliggende multiproblematiek. Op communities waar Com door buitenstaanders wordt besproken, worden daderfiguren regelmatig afgeschilderd als "incels" of "losers" die in de offlinewereld worden gepest en die om die reden een groteske internetidentiteit creëerden om zich in hun eigen bubbels te laten gelden. Hier kan een kern van waarheid in schuilen maar het blijft speculatie. Bij daderfiguren die beter in beeld komen door strafzaken, blijkt in ieder geval vaak sprake van allerlei psychosociale multiproblematiek. Bij twee Nederlandse Com-verdachten blijkt uit eerdere vonnissen een geschiedenis van psychiatrische opname en behandeling.

Er zijn enkele gevallen (waarvan tenminste één Nederlands geval) bekend van oudere deelnemers (40-plussers) in het Com-netwerk. De pull-factor van het Com-netwerk als een open speelveld voor pedoseksuelen behoeft geen toelichting. Hoewel in Com-groepen voortdurend allerlei vormen van haatzaaiende uitspraken worden gedaan, waaronder racistische uitspraken, zijn de groepen zelf zeker niet overwegend wit of monocultureel. Diverse verdachten blijken tot nu toe juist zeer divers qua etnische en religieuze achtergrond, en seksuele identiteit.

Korte- en langetermijneffecten. Veel effecten van blootstelling aan het Com-netwerk zijn verwant aan effecten van desensitisering, (digitaal) seksueel misbruik en/of verwikkeling in een gewelddadige afhankelijkheidsrelatie. We moeten in dat geval bij Com-slachtoffers rekening houden met symptomen van ernstige stress, schaamte, afzondering, en kans op terugval in middelengebruik of automutilatie. Deze risico's worden vergroot door de 'eternal victim status' of de blijvende angst voor het wederopduiken van sextortionmateriaal of cutshows. Dit probleem wordt versterkt door doxing-websites die het delen van persoonlijke gegevens faciliteren. Zelfs wanneer iemand uit het wereldje wil stappen zorgen deze sites ervoor dat een slachtoffer blijvend wordt lastiggevallen en geschandpaald.[23]

Uitdagingen om de dader-slachtoffercyclus te doorbreken. De dader-slachtoffercyclus maakt de berechting en hulpverlening aan Com-gevallen weerbarstig. Wanneer slachtoffers zich medeplichtig maken, volgen complexe vragen: In hoeverre is iemand strafrechtelijk verantwoordelijk voor daden die hij of zij pleegde onder psychologische controle van anderen? Voor daders geldt dat er sprake is van psychosociale problematiek die strafrechtelijk zal moeten worden gewogen. In de VS werd Cadenhead berecht als volwassene en veroordeeld tot 80 jaar gevangenisstraf, een straf die miskent dat hij zelf een getraumatiseerd kind was. Nederland kent een pedagogisch gemotiveerd jeugdstrafrecht waardoor afwegingen worden gemaakt die sterker gericht zijn op behandeling, gedragsverbetering en reclassering. Dit model matcht beter met het gegeven dat dader- en slachtofferschap in Com door elkaar lopen.

[23] RTL Nieuws. (2026, 9 februari). Honderden Nederlandse kinderen slachtoffer van website voor afpersers.

6. Richtpunten voor preventie en aanpak

Terugkijkend op de fenomeenanalyse van het Com-netwerk formuleren we enkele strategische richtpunten voor omgang met de dreiging en de impact. Deze vormen geen blauwdruk, maar zijn wel ontworpen vanuit de complexiteit en gelaagdheid van het fenomeen. Effectieve interventie vergt gelijktijdig handelen op meerdere niveaus, juridisch, operationeel, digitaal en sociaal, kortom, schaken op meerdere borden tegelijk.

Het privacy-vrijheid-veiligheid-trilemma. De aanpak van NGE speelt zich af in een structureel spanningsveld kenmerkend voor de open, digitaal verweven democratische rechtsorde die Nederland is. In die context wordt het "privacy–vrijheid–veiligheid-trilemma" onvermijdelijk leidend. Effectieve aanpak vergt monitoring en 'over de schouders van personen heen kijken', terwijl diezelfde noodzaak spanning oproept met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Tegelijk zien we dat de dreiging het vrije karakter van de open (internet-)samenleving exploiteert waardoor de balans spoedig weer naar meer ingrijpen neigt, ten koste van vrijheden of privacy. In de praktijk betekent dit dat een effectieve aanpak van NGE zelden kan steunen op één dominante waarde. Zij vraagt om gedifferentieerde interventies, waarbij men stevigere instrumenten voor signalering en opsporing kan verkennen maar ook op zachtere interventies kan inzetten zoals versterking van digitale weerbaarheid en ondersteuning vanuit het zorg- en jeugddomein.

Obstakels voor aanpak en opsporing

Voordat we kijken naar oplossingen benoemen we welke fenomeen-eigen kenmerken de aanpak bemoeilijken. Zicht daarop betekent dat we ook beter kunnen inschatten wat zinnig is om te doen.

Afgeschermde, hoog-adaptieve netwerken. Onlinevaardigheden van Com-leden maken groepen en leden lastig identificeerbaar. Toegang is vaak alleen mogelijk na identificatieprocedures en/of aangeleverde eigen content. Bovendien kennen leden elkaar goed. Dit bemoeilijkt infiltratie en identificatie. Deelnemers beschikken bovendien over geavanceerde digitale vaardigheden om onder moderatie en opsporing uit te komen. Zij maken gebruik van meerdere aliassen, burner accounts, backup-kanalen en cross-platform-migratie om detectie te ontwijken. Sommige fora worden gehost in landen met zwakke handhavingsregimes. Opsporing en bewijsvergaring is juist afhankelijk van stabiele, langdurigere observatie en infiltratie. Maar dit blijft zeer uitdagend.

Beperkte controle over platformbedrijven. Een fundamenteel obstakel in de aanpak is de opstelling van platformtechbedrijven. In de praktijk werken zij sterk wisselend dan wel

moeizaam mee aan verwijderverzoeken. Platformen blijven eigen baas over hun voorwaarden. Ze kunnen worden gedwongen mee te werken op basis van Europese regelgeving, maar deze mechanismen zijn eerder geschikt als politiek drukmiddel en minder als breekijzer in het geval van acute cases. Daar komt bij dat Amerikaanse platformen non-moderatie expliciet uitdragen als policy en framen als principiële keuze. Het resultaat is een asymmetrische machtsverhouding waarin overheden verantwoordelijk zijn voor online (norm-)handhaving, terwijl de feitelijke regie elders ligt.

Terughoudendheid. Signalering en opsporing van online extremisme wordt in belangrijke mate gestuurd door getaxeerde bedreigingen voor de nationale veiligheid of door verdenkingen van strafbare feiten, terwijl het overgrote deel van het radicaliserende ecosysteem zich afspeelt in de veel grotere schemerzone van digitale normloosheid daarachter. Voor een goed begrip van de dreiging moet in wezen een bredere context van toxische digitale dynamiek, waaronder ook het gebied dat "lawful but awful" is, in het vizier worden gebracht. Maar beperkingen in mandaten en bevoegdheden om te signaleren en te monitoren veroorzaken terughoudendheid, en dit leidt weer tot misverstanden of te late herkenning van Com-misdrijven.

Juridische vetraging in de Duitse zaak tegen "White Tiger". Momenteel loopt in Hamburg een zaak tegen de 21-jarige 764-dader Shariar J, alias "White Tiger". Omdat hij minderjarig was bij vermeende feiten verloopt de procedure achter gesloten deuren en volgens het jeugdstrafrecht. De verdenkingen zijn zeer ernstig en omvatten (aanzetten tot) moord, poging tot moord en ernstige seksuele misdrijven. De slachtoffers lopen volgens het Openbaar Ministerie in de tientallen, afkomstig uit meerdere landen. In één gedocumenteerd geval doodde een Amerikaans slachtoffer "Jay", zichzelf op 13-jarige leeftijd op een livestream.

De Duitse zaak tegen White Tiger laat pijnlijk zien dat Com-misdrijven niet altijd tijdig, en op basis van hun eigen context worden herkend. Shariar J. was al in aanraking geweest met justitie vanwege onder meer kinderpornografie. Maar onbekendheid met Com bij justitie leidde ertoe dat verder onderzoek uitbleef waar dat wel had kunnen plaatsvinden. Der Spiegel onthulde dat het serieuze onderzoek pas op gang kwam nadat een externe FBI-agent herhaaldelijk Duitse autoriteiten confronteerde met bewijsmateriaal (in 2021 en, later, in 2023 met een uitgebreide presentatie op het politiehoofdkwartier in Hamburg). Pas in 2024 startte de Duitsers een eigen onderzoek.

Een ander kwetsbaar punt in deze zaak is de bewijsvergaring. Com-misdrijven voltrekken zich vaak over verschillende internationale jurisdicties. Dit maakt dat de bewijslast lastiger rond te krijgen is omdat elk land eigen rechtsprocedures kent. Wat de FBI al had verzameld, kon niet standaard als bewijsmateriaal worden opgevoerd in Duitsland. Daarbij komt dat aanklagers onderzoek moeten doen naar complexe ketens van manipulatieve gedragingen. Dit vergt uitvoerige recherche van chatlogs over vaak langdurige tijdsperioden. Maar chats zijn niet altijd meer veilig te stellen. Op Telegram kunnen ze zowel door de verzender als ontvanger worden gewist, en wissen is op Telegram definitief.

Richtpunten voor preventie en aanpak

Met enkele obstakels op het netvlies – welke steunpunten zijn er voor een toekomstbestendig meersporenbeleid? We beschrijven onderstaande handvatten voor preventie en aanpak langs de structuur van de veiligheidsketen: van proactief en preventief beleid naar interventies die de repressieve aanpak kunnen verbeteren, tot aan enkele opmerkingen over zorg en hulpverlening.

Weten wat er speelt. Weten wat er speelt bij je kind of leerling is de meest primaire vorm van preventie. Nog vóór beleid, technologie of professionele interventies ligt de grootste beschermende factor in een volwassene die zichtbaar betrokken is en wil begrijpen in welke digitale werelden een jongere zich beweegt. Die betrokkenheid werkt niet alleen beschermend door nabijheid, maar ook doordat zij het mogelijk maakt dat jongeren risico's leren begrijpen door ze uit te leggen. Wanneer de opvoedende omgeving weet hoe online dynamiek functioneert, kan zij daar betekenisvol woorden aan geven en jongeren helpen. Als ouders voor tieners geen geschikte gesprekspartners vormen, moeten er vertrouwenspersonen in de omgeving zijn. Omdat grooming vaak begint met kleine signalen, kan vroege betrokkenheid het verschil maken tussen tijdig bijsturen en escalatie. Het gaat niet om controle, maar om zicht op met wie iemand omgaat. Alleen de screentime in de gaten houden is onvoldoende. In het fysieke leven is het ook normaal om te vragen met wie kinderen uithangen op het voetbalpleintje. Waarom is dat online helemaal niet vanzelfsprekend?

Maak Nederlandse kinderen digitaal weerbaar (en stel dit niet uit). De IT-vaardigheid onder jongeren is in verhouding tot andere Europese landen hoog.[24] De vrije toegang heeft als keerzijde dat Nederlandse jongeren sneller in aanraking kunnen komen met kwaadaardige bedoelingen. In 2024 rapporteerde het CBS dat 8,8% van jongeren tussen 15 en 25 aangaf slachtoffer te zijn van online intimidatie.[25] Hoewel er geen correlaties bestaan tussen activiteiten in Com-groepen en slachtofferaantallen van online intimidatie (leden van Com-groepen zijn vaak ook nog een stuk jonger dan de groep die het CBS meet), komt wel naar voren dat Nederlandse jongeren in potentie een vatbare doelgroep zijn. Daarbij komt dat Nederlanders misschien goed 'connected' zijn maar niet per definitie mediawijs; kritische vaardigheden online behoeven aandacht.[26] Het onderwijs zal een sleutelrol hebben in het bereiken van meer digitaal weerbare jongeren, maar het gekozen infaseringstraject van het vak "Digitale geletterdheid" in het landelijk voorgeschreven curriculum schuurt met de huidige urgentie. Dat dit element pas vanaf 2027 en uiterlijk in 2031 ingevoerd moet worden betekent dat het beleid te laat zal staan.

Leeftijdsverificatie. Binnen de Europese Unie wordt gewerkt aan een privacyvriendelijke vorm van leeftijdsverificatie. Deze benadering sluit aan bij nationale maatregelen, zoals in Frankrijk, waar een socialemediaverbod voor jongeren wordt afgedwongen, en in Australië, waar eveneens wordt ingezet op leeftijdsrestricties. Dergelijke instrumenten kunnen de blootstelling beperken, maar hun bereik blijft begrensd. Jongeren die doelgericht op zoek zijn naar extremistische omgevingen, zullen barrières eenvoudig omzeilen en/of uitwijken naar andere platformen. Daarmee functioneren leeftijdsgrenzen vooral als een (beperkt) beschermende schil voor het 'mainstream' gebruikers. Technische maatregelen moeten geflankeerd worden door het versterken van digitale weerbaarheid, zodat jongeren vooral ook leren begrijpen welke digitale risico's er zijn en waarom.

---

24 Eurydice. (z.d.). *Media literacy and safe use of new media – Netherlands*. EACEA National Policies Platform.

25 Centraal Bureau voor de Statistiek. (2025, 15 april). *Online bedreiging en intimidatie*.

26 Netwerk Mediawijsheid (2023), *Mediawijsheid in 2023*.

Investeren in kennis en onderzoek. Een effectieve en proportionele aanpak van NGE veronderstelt investering in kennis- en onderzoek. Zonder een diepgaand begrip van de onderliggende mechanismen blijft beleid noodgedwongen reactief.

- *Op sociaalwetenschappelijk niveau* is beter inzicht nodig in e-culture. Onderzoek naar de 'wetten' van online normloosheid, groepsdynamiek en escalatie kan helpen verklaren hoe individuen worden meegezogen en hoe observeren omslaat in participeren.
- *Psychologisch* vraagt NGE om een verfijndere analyse van rol van mentale kwetsbaarheden en traumatische effecten bij zowel daders als slachtoffers, of juist de combinatie daarvan.
- *Ten slotte is ook een filosofische duiding onmisbaar*. NGE moet men ook bekijken als de uitingsvorm van een tijdsgewricht. Thema's als morele desoriëntatie verdienen aandacht. Om digitale normloosheid tegen te gaan moeten ook de diepere wortels worden begrepen.

Verbreed het mandaat van het ATKM van terroristische naar gewelddadig-extremistische content. Netwerken zoals Com laten zien dat online extremisme steeds vloeibaarder wordt, waarbij alleen in het geval van expliciete gevallen kan worden vastgesteld of sprake is van terroristische content in enge zin. Het ATKM fungeert momenteel als nationaal meldpunt en inhoudelijk beoordelingsknooppunt voor terroristische content, met een coördinerende rol richting platformen, opsporingsdiensten en internationale partners. Voor een preventieve benadering is het wenselijk dat dit mandaat wordt verbreed van expliciet terroristische content naar gewelddadig extremistische content (met escalatiepotentieel). Daarmee kan het ATKM effectiever functioneren als schakel tussen een primair opsporingsgerichte politieorganisatie, en de AIVD, die vanuit haar nationale-veiligheidstaak noodgedwongen terughoudend opereert zolang geen concrete dreiging voor de democratische rechtsorde is vastgesteld.

Verken wettelijke grondslag voor geautomatiseerde contentanalyse. In de dagelijkse praktijk is handmatige signalering en monitoring ontoereikend om de schaal, snelheid en gelaagdheid van online extremistische netwerken te overzien. De netwerken kenmerken zich door massaliteit, snelle migratie en de borderline content. Politie-eenheden beschikken over methoden en technieken maar kampen ook met juridische terughoudendheid vanwege onduidelijkheid over de toelaatbaarheid en reikwijdte. Wetgeving zou de uitkomst moeten zijn van de urgentie dat AI-ondersteunde fenomeenanalyse een toenemend onontkoombaar instrument is in slimmere analyse en filtering van schadelijke content, en om mee te kunnen ademen met de hoog-flexibele gedragingen van online netwerken.

Wettelijke ruimte voor digitale observatie. Afhankelijk van context en bevoegdheid zouden politie-eenheden zicht moeten kunnen houden op extremistische digitale netwerken zoals COM, in beginsel zonder actieve beïnvloeding. In de praktijk zijn gesloten groepen echter vaak alleen toegankelijk via een account of persona die niet direct als politie herkenbaar is, waardoor observatie al snel een heimelijk karakter krijgt. Artikel 3 Politiewet biedt hiervoor slechts een beperkte taakgrondslag. Zodra sprake is van stelselmatige, langdurige of persoonsgerichte gegevensverwerking kan een meer dan geringe inbreuk op de persoonlijke levenssfeer ontstaan en is een expliciete strafvorderlijke bevoegdheid vereist. Wanneer online aanwezigheid duurzaam, interactief of persoonsgericht wordt, ontstaat bovendien onzekerheid over de kwalificatie: betreft het nog informatievergaring in het kader van de ordetaak, of een opsporingshandeling? Die grens is digitaal niet altijd scherp. Dit spanningsveld neemt toe wanneer niet alleen concrete incidenten, maar bredere extremistische fenomenen structureel worden gevolgd, wat zwaardere eisen stelt aan wettelijke grondslag en toetsing. Een recente WODC-verkenning laat zien dat wetgevende versnelling uitblijft en dat omringende landen beperkt

transparant zijn over hun toepassing van digitale bevoegdheden.[27] Daardoor ontbreken duidelijke vergelijkingspunten. Deze onzekerheid kan in de praktijk tot terughoudendheid leiden. Een explicieter wettelijk onderscheid tussen open observatie, interactieve monitoring en digitale infiltratie, elk met eigen grondslag en waarborgen, zou het handelingsvermogen vergroten. Maar er lijkt nog een lange weg te gaan.

Doorbreek de beschermde Nederlandse hosting-infrastructuur. Een ander punt van aanpak raakt aan de juridische bescherming van hostingdiensten. Onder het Europese kader zijn zij niet aansprakelijk voor door gebruikers geplaatste content. In de praktijk leidt dit ertoe dat illegale en schadelijke content langdurig kan worden gehost. Dat deze constructie concrete gevolgen heeft, blijkt ook uit zorgwekkende Nederlandse betrokkenheid in de hosting van kinderpornografisch materiaal.[28] De Wet bestrijding online kinderpornografie (2024) verplicht hostingbedrijven tot actieve verwijdering, en de Nederlandse politie heeft internationaal erkende successen geboekt bij het ontmantelen van netwerken op het dark web. Toch blijft Nederland aantrekkelijk en blijft er een verantwoordelijkheid om de balans te herzien tussen bedrijfsfacilitering en maatschappelijk belang.

OSINT-capabilities. Een toekomstbestendige aanpak vereist een structurele versterking van openbronnenonderzoek (OSINT) en de bijbehorende expertise, door investeringen in capaciteit, training en onderwijs. Technische monitoring alleen volstaat daarbij niet; het herkennen en duiden van extremistische en criminele dynamieken vraagt om diep cultureel en digitaal begrip van de online subculturen. Open Source Intelligence speelt hierin een sleutelrol, maar komt pas tot zijn recht wanneer er kennis is van taal, symboliek, humor en impliciete codes. Zonder dit referentiekader blijven signalen onder de radar of worden zij gemisinterpreteerd. Juist daarom is het noodzakelijk om OSINT-capaciteit structureel te versterken.

Zorg en ondersteuning. Een sluitende aanpak vraagt ten slotte expliciete aandacht voor hulp en ondersteuning aan zowel daders als slachtoffers, juist omdat deze rollen binnen NGE-netwerken vaak in elkaar overlopen. Gebleken is dat sommige slachtoffers zelfs helemaal niet meer weg willen uit de omgeving. De inzet zou zich moeten richten op herkenning, toenadering en doorbreken van patronen, behandeling van trauma en desensitisering, en ondersteuning bij het herstellen van sociale en morele oriëntatie. Daarbij is het belangrijk het voorbehoud te maken dat deze expertise niet primair in het veiligheidsdomein ligt. In Nederland bevindt specialistische kennis zich bij eerdergenoemde instellingen die ervaring hebben met extremisme en met seksueel misbruik en dwang, en die zijn toegerust voor complexe dader- en slachtofferdynamieken. Een effectieve respons vergt nauwe samenwerking tussen politie, veiligheidsdiensten en zorg, met laagdrempelige toeleiding naar passende professionele hulp.

---

27 WODC & Pro Facto. (2025). *Internationale verkenning bevoegdheden online gegevensvergaring politie bij (dreigende) openbare ordeverstoringen*.

28 Childlight Global Child Safety Institute. (2025). *Into the Light Index 2025: Child sexual abuse material estimates for Western Europe and South Asia (Executive Summary)*. Childlight.

7. Conclusie

De confrontatie met de gewelddadige normloosheid van het Com-netwerk roept begrijpelijke publieke verontwaardiging op. Tegelijkertijd dwingt de realiteit ons dit fenomeen goed onder ogen te zien, niet als een incidentele ontsporing aan de randen van het internet, maar als een symptoom van bredere digitale, culturele en maatschappelijke dynamieken die zich niet laten wegreguleren door afkeer of ontkenning alleen.

Politieke urgentie. De omgang met NGE vraagt om een duidelijker politiek besef van urgentie. Niet alleen omdat het concrete veiligheidsrisico's met zich meebrengt, maar ook omdat het een excessieve uiting is van bredere digitale en culturele ontwikkelingen. Deze dynamieken confronteren de samenleving met de vraag hoe ver zij de dominante digitale realiteit wil laten doorwerken in socialisatie, normvorming en identiteitsontwikkeling van kinderen en jongeren. Het probleem vraagt daarmee niet alleen om incidentgedreven respons, maar om expliciete politieke positionering ten aanzien van de digitale orde zelf.

Meer dan risicobeheersing alleen. Het is van belang COM en vergelijkbare fenomenen niet alleen te zien als afwijkingen die bestreden moeten worden, maar ook als uitdrukking van bredere spanningen in het digitale tijdperk. Ze ontstaan in contexten van eenzaamheid, fatalisme en zoektocht naar identiteit, zoals ook zichtbaar was tijdens de COVID-periode. Daarmee wijzen ze niet alleen op een veiligheidsprobleem, maar ook op kwetsbaarheden in verbondenheid en houvast. Dat vraagt om beleid dat verder reikt dan repressie, en dat ruimte maakt voor normatieve keuzes over digitale verantwoordelijkheid, opvoeding en publieke waarden. Herinvestering en reparatie van het uitgeklede jeugdzorgstelsel is eveneens een belangrijke sleutel voor het voorkomen en adequater kunnen helpen van zowel daders als slachtoffers.

Schaken op meerdere borden binnen het 'trilemma'. Een effectieve aanpak veronderstelt het gelijktijdig opereren op meerdere beleidsvelden binnen het spanningsveld van privacy, vrijheid en veiligheid. Geen van deze waarden kan op zichzelf dominant worden zonder nieuwe kwetsbaarheden te creëren. Dit vereist een samenhangende strategie waarin preventie, weerbaarheid, zorg, platformregulering en opsporing elkaar aanvullen, en waarin expliciet wordt erkend dat voortdurende afwegingen en herijking onvermijdelijk zijn.

Van verschijnsel naar onderliggend fenomeen. Specifieke uitingen zoals Com kunnen verdwijnen of verschuiven, maar het onderliggende fenomeen is vermoedelijk hardnekkiger. Het is niet uit te sluiten dat vergelijkbare ecosystemen zich opnieuw vormen of verder populariseren, mede gevoed door internationale dynamieken of maatschappelijke schokken. Tegelijkertijd kan intensievere focus en interventie ertoe leiden dat bestaande ecosystemen leeglopen. Beleidsmatig ligt de kern echter niet in het bestrijden van één manifestatie, maar in het duurzaam verminderen van de voedingsbodem waarop NGE telkens kan wederopstaan.

Bestuurlijke moed. Tot slot vraagt dit dossier om bestuurlijke moed. De verleiding is groot om te hopen dat het probleem zichzelf oplost of verschuift naar de digitale marge, maar de werkelijkheid leert dat toxische digitale ecosystemen steeds opnieuw nieuwe vormen zullen aannemen. Wie de open samenleving wil beschermen, zal haar ook actief moeten onderhouden, met aandacht, begrenzing en betrokkenheid.

The Hague Centre
for Strategic Studies

HCSS
Lange Voorhout 1
2514 EA The Hague

Follow us on social media:
@hcssnl

The Hague Centre for Strategic Studies
Email: info@hcss.nl
Website: www.hcss.nl